

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Kanada

[Všeobecné informácie o krajine](#)

OBSAH

	Strana
1. Základné ekonomické informácie	
1.1. Základná charakteristika hospodárstva	3
1.2. Hlavné odvetvia hospodárstva	7
1.3. Členstvo v medzinárodných organizáciách	12
2. Podpora obchodu a podnikania	13
2.1. Podnikateľská legislatíva	13
2.2. Programy podpory zahraničného obchodu, technickej a finančnej pomoci	16
2.3. Verejné obstarávanie	17
2.4. Zmluvná základňa	19
3. Investície, energetika, veda a výskum	
3.1. Priame zahraničné investície	19
3.2. Energetická politika krajiny	21
3.3. Veda, výskum a vývoj, inovácie	23
4. Zahraničný obchod Kanady	
4.1. Dovozný a vývozný režim, obchodná prax	26
4.2. Základná štatistika zahraničného obchodu	29
4.3. Tovarová štruktúra zahraničného obchodu	29
4.4. Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu	31
4.5. Vývoj zahraničného obchodu so SR	32
5. Marketingová stratégia	
5.1. Obchodné zvyklosti v teritóriu	36
5.2. Marketingová stratégia pri vývoze do Kanady	38
5.3. Praktické informácie	40
6. Zoznam dôležitých ekonomických inštitúcií	41

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

1.1 Základná charakteristika hospodárstva Kanady

Kanada patrí medzi najvyspelejšie štáty sveta, je členom WTO, OECD, G7 a jedenástou najväčšou svetovou ekonomikou, ktorá disponuje obrovským nerastným bohatstvom (ropa, zemný plyn, uhlie, zlato, urán, železná ruda a ďalšie suroviny), stabilným finančným systémom, kvalitným inovačne orientovaným podnikateľským prostredím a z tohto pohľadu predstavuje jej hospodárstvo mimoriadne zaujímavého partnera pre každú slovenskú firmu, majúcu záujem preniknúť do náročného kanadského prostredia s vysokou domácou spotrebou a výrazným ekonomických prepojením na viac ako 400-miliónové spotrebiteľské trhy v USA a Mexiku (dohoda o voľnom obchode NAFTA), čo jeho atraktivnosť ešte viac zvyšuje.

Bankový systém Kanady sa môže bežnému Európanovi zdať až príliš konzervatívny, podľa hodnotenia Svetového ekonomického fóra je však už šiesty rok po sebe hodnotený ako najzdravší na svete. Žiadna kanadská banka pritom počas krízy neskrachovala alebo bola nútená požiadať o pomoc. Problémom kanadskej ekonomiky však aj napriek tomu naďalej ostáva vysoká miera zadlženosti domácnosti, ktorá koncom roku 2016 dosiahla úroveň 168 % disponibilného príjmu.

Federálne daňové zaťaženie právnických osôb v súčasnosti predstavuje 15 % a kombinované provinčné a federálne dane dosahujú úroveň 26,5 % Celkový stav priamych zahraničných investícií v kanadskej ekonomike sa za ostatných 10 rokov viac ako zdvojnásobil a koncom roku 2016 dosiahol hodnotu 825,7 mld. CAD pri medziročnom náraste o 4,7 %. Kanada je investične aktívna aj v zahraničí, kde koncom roka 2016 boli evidované investície vo výške 1049,5 mld. CAD (+1,4 %).

Kanadské hospodárstvo rastie už šiesty rok po sebe, hoci jeho súčasné tempo je v porovnaní s pôvodnými očakávaniami pomalšie. Rast v roku 2016 bol na úrovni **1,4 % HDP**. Pre roky 2017 a 2018 sa očakáva rast okolo 1,7-1,8%. Miera inflácie sa dlhodobo udržuje na nízkej úrovni (1,6 % v marci 2017).

Otvorenosť kanadskej ekonomiky nie je vysoká, podiel vývozu tovarov a služieb na HDP predstavuje 30 %, v prípade dovozu je to 32 %. Miera inflácie sa dlhodobo udržuje na nízkej úrovni (1,6 % v apríli 2017), pričom podobný vývoj okolo hodnoty 2,0 % možno očakávať aj v nasledujúcom období. [Oficiálne medzinárodné rezervy Kanady](#) k 3.5.2017 dosiahli 84,7 mld. USD a oproti decembru 2016 (82,3 mld. USD) sa zvýšili o 2,83 %.

Situáciu na pracovnom trhu možno označiť ako stabilizovanú, miera nezamestnanosti dosiahla koncom decembra 2016 hodnotu 7,0 %. a v roku 2017 mierne klesla (6,5 % v apríli 2017).

Prehľad vývoja hlavných ekonomických charakteristík Kanady za obdobie rokov 2012-2016 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Základné makroekonomické indikátory

Základné indikátory	2012	2013	2014	2015	2016	04/2017
Rast HDP (%)	1,9	2,5	2,6	0,9	1,3	0,6
Miera inflácie (HICP %)	1,6	0,9	2,0	1,1	1,4	1,6
Miera nezamestnanosti (%)	7,3	7,1	6,9	6,9	7,0	6,5
Rozpočtový deficit (% HDP)	46,3	46,9	44,2	47,2	43,4	N/A
Vonkajšia zadlženosť (% HDP)	111,5	107,5	108,8	115,8	115,9	N/A

Zdroj: Statistics Canada, OECD

Ďalšie ekonomické indikátory

Ekonomický indikátor	2012	2013	2014	2015	2016	04/2017
Prílev PZI (% HDP)	2,7	3,6	3,5	3,5	N/A	N/A
Náklady na prac. silu (USD)	118,5	116,3	109,4	96,7	94,1	N/A
Produktivita práce (%)	102,5	104,4	107,2	106,7	107,2	107,6
Výdaje na R&D (% HDP)	1,79	1,69	1,61			
Devízové rezervy (mil. USD)*	68 037	70 518	75 412	77 432	83 041	84 710

Zdroj: Statistics Canada, World Bank,

Deficit bežného účtu platobnej bilancie sa v ostatných rokoch pohyboval na úrovni 60 mld. CAD, v roku 2016 však stúpol na hodnotu 67,6 mld. CAD. Vývoz aj dovoz tovarov a služieb zaznamenávajú stúpajúci trend s nárastom o 4,4 % v roku 2015.

Platobná bilancia Kanady

Rok	2012	2013	2014	2015	2016
Vývoz tovarov a služieb	553,1	571,8	623,8	627,2	628,5
• tovary	463,1	479,3	528,6	524,9	521,3
• služby	90,0	92,5	95,2	102,2	107,1
Dovoz tovarov a služieb	586,9	602,0	641,6	674,6	676,4
• Tovary	474,3	486,5	523,7	547,9	547,7
• Služby	112,7	115,5	117,9	126,7	129,6
Bilancia tovarov a služieb	-33,8	-30,2	-17,9	-47,4	-47,9
• Tovary	-11,2	-7,2	4,9	-23,0	-25,8
• Služby	-22,7	-23,0	-22,7	-24,4	-22,1
Saldo bežného účtu platobnej bilancie	-59,9	-56,3	-43,5	-67,5	-67,6

Zdroj: Ministerstvo financií Kanady/ Štatistický úrad Kanady
Údaje v mld. CAD

Štatistická ročenka Kanady:

<http://www.statcan.gc.ca/pub/11-402-x/11-402-x2012000-eng.htm>

On-line databáza aktuálnych informácií o vývoji kanadskej ekonomiky
(Statistics Canada): <http://www.statcan.gc.ca/start-debut-eng.html>

Hospodársky akčný plán Kanady / rozpočet 2015:

<http://www.budget.gc.ca/2015/docs/plan/toc-tdm-eng.html>

Finančná pozícia federálnej vlády:

Deficit verejných financií federálnej vlády v rozpočtovom roku 2015-16 (apríl 2015-október 2016) predstavoval 3,0 mld. CAD. Rozpočtové príjmy dosiahli 288,4 mld. CAD, rozpočtové výdavky boli na úrovni 291,4 mld. CAD.

Federálny rozpočet (mld. CAD)

	2015-16	2016-17*	2017-18*	2018-19*	2019-20*	2020-21*
Rozpočtové príjmy	295,5	292,1	304,7	327,7	340,3	356,0
Rozpočtové výdavky	296,4	315,1	330,2	340,0	348,1	359,0
Bilancia verejných financií	-1,0	-23,0	-28,5	-27,4	-23,4	-18,8
Federálny dlh	616,0	637,1	665,5	692,9	716,3	756,9

Zdroj: [Ministerstvo financií Kanady/Federálny rozpočet 2017](#)

Údaje v mld. CAD

*/ prognóza

Rozpočet 2016:

Minister financií Bill Morneau v marci predstavil rozpočet na rok 2017/18, ktorý podľa neho pomôže Kanade udržať krok s nastupujúcimi trendmi v rýchlo sa meniacej ekonomike. V tomto rozpočtovom cykle ráta návrh s deficitom v sume 23 mld. CAD a nasledujúci rok 28,5 mld. CAD. Počas ďalších rokov by mal deficit klesať a vo fiškálnom roku 2020 – 2021 by mal dosiahnuť hodnotu 18,8 mld. CAD. Tieto ciele však nekorešponujú s predvolebnými sľubmi premiéra Trudeaua, ktorý sa zaviazal udržať deficit na úrovni 10 mld. CAD s postupným znižovaním a na konci funkčného obdobia ho predložiť vyrovnaný. Vláda pri zostavovaní rozpočtu kládla dôraz na zvýšenie finančných tokov do oblasti ďalšieho vzdelávania, rozšírenie systému poistenia zamestnancov a uľahčenie prístupu vysokokvalifikovaných cudzincov na domáci pracovný trh. K rozhodnutiu vlády zvýšiť výdavky na vzdelávanie zamestnancov podstatnou mierou prispel nedávny kolaps cien ropy, ktorý výrazne negatívnym spôsobom ovplyvnil kanadskú ekonomiku. Na ďalšie vzdelávanie a inovácie vyčlenila vláda 1,18 mld. CAD, z čoho je 950 mil. CAD určených na vytvorenie inovačného „super-clustra“. Ďalších 400 mil. vyčlenila vláda pre startupy, 125 mil. na vytvorenie celonárodnej stratégie pre rozvoj umelej inteligencie a 50 mil. na iniciatívy zamerané na vzdelávanie detí v oblasti počítačového kódovania. Zo sektorového hľadiska patrí medzi priority moderná priemyselná výroba, čisté technológie, agro-potravinárstvo, digitálne technológie, čisté zdroje a biotechnológie.

Vládny plán počíta s reformou daňového a sociálneho systému tak, aby sa najbohatší Kanadania podieľali na prerozdeľovaní viac ako doteraz. Naopak v prípade **strednej vrstvy** je Trudeauovým cieľom **zníženie jej daňového zaťaženia, či zvýšenie jeho sociálnych benefitov** (napr. zvýšením priamej finančnej podpory vzdelania a pod.). Daň z príjmu by v prípade strednej vrstvy (44 tis – 89 tis CAD ročne) mala klesnúť z 22% na 20,5%, naopak daňové zaťaženie príjmu najbohatších (nad 200 tis CAD ročne, čo je asi 1% kanadskej populácie) by malo vzrásť na 33%. Ambíciou vlády je aj **zvýšenie dôchodkov, či zlepšenie federálnych štandardov zdravotného zabezpečenia**.

Okrem toho má liberálna vláda v pláne zníženie daňového zaťaženia malých firiem zo súčasných 11 % na 9 % do roku 2019, čo týmto subjektom zabezpečí odhadovanú úsporu vo výške 2,7 mld. CAD, ktorú budú môcť využiť na investovanie do rozvoja vlastných firiem a tvorby nových pracovných miest.

Ďalšími prioritami je investovanie do veľkých infraštruktúrnych projektov, kde vláda plánuje investovať približne 60,0 mld. CAD v priebehu nasledujúcich 10. rokov ako aj podpora inovatívnych a čistých technológií na ktoré je vyčlenených viac ako 200,0 mil. CAD ročne.

Pracovný trh: V kanadskom hospodárstve bolo koncom decembra 2016 zamestnaných celkovo 17,946 mil. osôb, z toho bolo 11,575 mil. osôb (64,5 %) v súkromnom sektore; 3,656 mil. osôb (20,4 %) vo verejnom sektore a 2,723 mil. (15,1 %) samostatne zárobkovo činných osôb. Štruktúra zamestnanosti je odrazom podielu jednotlivých odvetví hospodárstva na tvorbe HDP. Najväčším zamestnávateľom je sektor služieb, ktorý sa na celkovej zamestnanosti v decembri 2016 podieľal 78,5 % (hlavne obchod s podielom 15,2 %, zdravotníctvo a sociálne služby s 12,7 %). Vo výrobnom sektore, ktorý koncom decembra 2016 generoval 21,6 % pracovných príležitostí, bolo najviac osôb zamestnaných v priemyselnej výrobe (9,5 % z celkového počtu zamestnancov) a stavebníctve (7,6 %). Štruktúra zamestnanosti za ostatné štyri roky nezaznamenala výraznejšie zmeny, hoci mierny rast zamestnanosti možno pozorovať tak v sektore služieb (3,7 % za obdobie 2013-2016), ako aj vo výrobnom sektore (3,1 %).

Zamestnanosť

	2013	2014	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016 (%)
Zamestnanosť celkom	17,507	17,768	17,802	17 946	100,8	100,0
Z toho:						
Výrobný sektor	3,872	3,874	3,955	3 870	97,9	21,6
Poľnohospodárstvo	0,309	0,299	0,320	0,294	91,9	1,6
Ťažba surovín, ropa, zemný plyn	0,369	0,378	0,383	0,354	92,4	2,0
Distribúcia plynu, elektrickej energie	0,141	0,157	0,155	0,137	88,4	0,7
Stavebníctvo	1,268	1,294	1,363	1,371	100,6	7,6
Priemyselná výroba	1,785	1,746	1,734	1,712	98,7	9,5
Sektor služieb	13,636	13,894	13,999	14 076	100,6	78,5
Obchod	2,644	2,696	2,708	2 732	100,9	15,2
Doprava a skladovanie	0,849	0,869	0,884	0,917	103,7	5,1
Financie, poisťovníctvo	1,093	1,134	1,153	1 102	95,6	6,1
Profesionálne, vedecké, tech. služby	1,299	1,369	1,334	1 365	102,3	7,6
Administratívne podporné služby	0,691	0,716	0,717	0,760	106,0	4,2
Vzdelávacie služby	1,288	1,280	1,319	1 274	96,6	7,0
Zdravotníctvo a sociálne služby	2,128	2,205	2,244	2 292	102,1	12,7
Informačné služby a kultúra	0,790	0,806	0,776	0,750	96,6	4,2
Ubytovacie a stravovacie služby	1,102	1,132	1,171	1 210	103,3	6,7
Verejná správa	0,956	0,926	0,952	0,910	95,6	5,0

Zdroj: Statistics Canada, počty zamestnancov sú uvedené v miliónoch (k 31.12. príslušného roka)

1.2. Hlavné odvetvia hospodárstva Kanady

Kľúčové postavenie v kanadskej ekonomike patrí sektoru služieb, ktorého podiel na tvorbe HDP sa dlhodobo pohybuje na úrovni 70 %. V oblasti služieb sú dôležité finančné služby a poisťovníctvo (20,3% v roku 2016), realitné služby, prenájom leasing (15,8%) a veľko a maloobchod (spolu 10,8 %). Odvetvia produkujúce tovary sa na HDP podieľajú 30 percentami. Dôležitá je tu priemyselná výroba (10,4 % HDP v r. 2016), stavebníctvo (9,2 %) a ťažby surovín, ropy a zemného plynu (7,9 %). Prínos poľnohospodárstva je menej relevantný a dlhodobo nedosahuje ani 2 % HDP.

Podiel vybraných sektorov na tvorbe HDP (%)

	2013	2014	2015	2016
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov	1,6	1,8	1,6	1,6
Ťažba surovín, ropy, zemného plynu	8,0	8,1	8,4	8,1
Stavebníctvo, distribúcia plynu, el. energie	9,7	9,8	9,6	9,3
Priemyselná výroba	10,8	10,5	10,6	10,6
Veľko-, maloobchod, doprava, skladovanie	15,0	15,0	15,2	15,4
Finančné, poisťovacie a realitné služby	19,1	19,3	19,4	20,0
Informatika, kultúra, umenie, rekreácia	4,0	4,0	3,9	3,7
Odborné služby, reštaurácie a hotely	10,7	10,7	10,6	10,7
Vzdelávanie, zdravotníctvo, sociálne/verejné služby	21,1	20,9	20,7	20,8

Zdroj: Statistics Canada

Štruktúra HDP za obdobie 2014 – 2016 podľa hlavných odvetví NAICS v stálych cenách (mld. CAD), vypočítaných reťazením objemov k referenčnému roku 2007, je uvedená v nasledujúcom prehľade:

	2014	2015	2016	Podiel 2016 (%)
Hospodárstvo úhrnom:	1,641,305	1,656,117	1,677,270	100,0
V tom:				
Odvetvia produkujúce tovary	504,533	494,747	490,810	29,9
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov	26,437	27,389	28,432	1,6
Ťažba surovín, ropy, zemného plynu	139,962	135,107	132,742	8,1
Distribúcia plynu, elektrickej energie	36,881	36,711	36,905	2,3
Stavebníctvo	127,463	121,441	117,491	7,2
Priemyselná výroba	173,050	173,342	174,490	10,6
Odvetvia produkujúce služby	1,138,046	1,162,296	1,187,119	70,1
Veľkoobchod	95,370	96,267	97,768	5,8
Maloobchod	88,607	90,359	92,738	5,4
Doprava a skladovanie	69,812	72,532	74,794	4,3
Informačné služby a kultúra	50,488	50,521	50,815	3,1
Finančné a poisťovacie činnosti	109,444	114,994	119,999	7,0
Realitné služby, prenájom, leasing	206,325	213,362	219,707	12,9
Odborné, vedecké, technické činnosti	88,776	90,060	90,974	5,4
Administratívne podporné služby	42,414	42,318	42,242	2,6
Vzdelávanie	85,321	86,768	88,138	5,2
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	107,386	109,613	112,672	6,7
Ubytovacie a stravovacie služby	34,113	34,606	35,480	2,1
Verejná správa	105,565	105,908	107,339	6,7
Ostatné služby	32,523	32,640	32,300	2,0

Údaje v mld. CAD

Zdroj: [Statistics Canada](#), rozdelenie jednotlivých priemyselných odvetví podľa Severoamerickej štatistickej klasifikácie ekonomických činností NAICS (North American Industry Classification System)

Priemysel: Podiel priemyslu na tvorbe HDP dosahuje 30 %, najdôležitejšie postavenie má priemyselná výroba (10,6 % HDP v r. 2014) a tiež ťažba surovín, ropy a zemného plynu (8,4 %), hlavne vďaka obrovským domácim zásobám takmer všetkých druhov nerastných surovín.

Priemyselná výroba: Medzi hlavné odvetvia priemyselnej výroby, ktorých podiel na celkových tržbách priemyslu dlhodobo prevyšuje 10 %, možno zaradiť výrobu dopravných prostriedkov (18,5 % celkových tržieb v priemyselnej výrobe za rok 2016) a výrobu potravín (15,7 %). Prehľad tržieb 15 hlavných odvetví priemyselnej výroby Kanady, ktoré boli zaznamenané v priebehu rokov 2012-2015, je uvedený v nasledujúcom prehľade.

Automobilový priemysel: predstavuje najväčší sektor výroby dopravných prostriedkov. Pôsobí v ňom viac ako 1,3 tisíc spoločností s ročnými tržbami prevyšujúcimi 70 mld. CAD z čoho viac ako 70 % smeruje na export. Kanada je integrovanou súčasťou severoamerického automobilového trhu, jej podiel dosahuje 16 % a inštalovaná výrobná kapacita predstavuje 2,3 mil. jednotiek ročne. V Kanade sa vyrábajú osobné a nákladné vozidlá, ľahké nákladné vozidlá, ťahače, autobusy, školské autobusy, ale aj vojenské vozidlá. Na kanadskom trhu sa postupne začínajú presadzovať aj úsporné automobily a hybridy s kombinovaným elektrickým pohonom. Prvým hybridom montovaným v Kanade je SUV Lexus RH450h (závod firmy Toyota v Cambridge, provincia Ontario). V Kanade pôsobia svetoví automobiloví výrobcovia ako Chrysler (výrobné závody v Bramptone

a Windsore/provincia Ontario), Ford (Oakville/Ontario), General Motors (Oshawa/Ontario), Honda (Alliston/Ontario) a Toyota (Cambridge, Woodstock/Ontario). Výrobu nákladných vozidiel a autobusov realizujú spoločnosti Hino, Volvo Buses, Paccar, Motor Coach Industries.

Kľúčové postavenie v automobilovom priemysle Kanady zohráva provincia Ontario, kde sa nachádza 12 montážnych závodov piatich svetových výrobcov a viac ako 350 subdodávateľských firiem, zamestnávajúcich 90 tisíc pracovníkov. V provincii Quebec pôsobí ďalších 250 subdodávateľských firiem s 11,5 tisíc zamestnancami.

Informácie o kanadskom automobilovom priemysle:

<http://www.aiacanada.com/>

<http://www.apma.ca/>

<http://www.international.gc.ca/investors-investisseurs/assets/pdfs/download/Automotive.pdf>

Letecký a kozmický priemysel: zaujíma významné postavenie v celosvetovom meradle (5. miesto). V Kanade sa vyrábajú lietadlá, helikoptéry, avionika, letecké motory, letové simulátory, pristávacie moduly a zariadenia pre kozmické systémy (robotické rameno Canadarm). Tržby v spoločnosti kanadského leteckého a kozmického priemyslu preyšujú 22 mld. CAD, z čoho viac ako 80 % smeruje na export. V leteckom priemysle pracuje priamo viac ako 70 tisíc osôb a v rámci subdodávateľských reťazcov ďalších 160 tisíc osôb. Najvyšší podiel na celkových tržbách leteckých spoločností majú provincie Quebec (63 %) a Ontario (21 %). Uvedené dve provincie majú rovnako najvyšší podiel aj na zamestnanosti v tomto sektore (53 % a 28 %).

Informácie o leteckom priemysle Kanady:

<http://www.aiac.ca/en/default.aspx>

Sprievodca leteckým priemyslom Kanady:

<http://www.international.gc.ca/investors-investisseurs/assets/pdfs/download/Aerospace.pdf>

Čisté technológie: Patria sem predovšetkým obnoviteľné zdroje energie. Integrácia s energetickou sieťou Severnej Ameriky zabezpečuje voľný prístup k najväčšiemu trhu na svete. Rýchlu návratnosť vložených investícií zaručuje systém daňových a výskumno-vývojových úverov, spoločne s federálnymi a provinčnými subvenciami do rozvoja obnoviteľných zdrojov energie. Program využívania obnoviteľných zdrojov energie ecoEnergy umožňuje využiť približne 1,48 mld. CAD na zvýšenie dodávok čistej energie do siete v Kanade s využitím zdrojov ako je veterná energia, biomasa, vodná, geotermálna, solárna energia. V Kanade sa nachádza 33 firiem na výrobu drevených peliet s kapacitou 2 mil. ton. Investície v oblasti veternej energie by v nasledujúcich 5 rokoch mali ročne dosiahnuť 4 mld. CAD a vytvoriť pracovné príležitosti pre 15 tis. osôb.

Ďalšie informácie: <http://www.nrcan.gc.ca/ecoaction/14145>

Informačné a komunikačné technológie: predstavujú dôležitú súčasť priemyselnej produkcie a zahŕňajú digitálne médiá, software a bezdrôtovú komunikáciu. V oblasti digitálnych médií v Kanade pôsobí v súčasnosti 3 tis. spoločností, ktoré zamestnávajú 52 tis. osôb. Ročná produkcia dosahuje 3,8 mld. CAD. V oblasti software pôsobí 38 veľkých firiem, ktoré pokrývajú 2,5 % svetového trhu. V sektore bezdrôtovej komunikácie pracuje 300 firiem, ročné investície do mobilnej infraštruktúry dosahujú 1 mld. CAD. Svetovo známymi sú firmy Research in Motion (smartphony BlackBerry) a Sierra Wireless (AirCard).

Ďalšie informácie: <http://www.itac.ca/>

<http://www.international.gc.ca/investors-investisseurs/assets/pdfs/download/canada-wireless-2014.pdf>

Oceliarsky priemysel: patrí rovnako k významným odvetviam hospodárstva. Ročne sa v Kanade vyrobí 13 mil. ton ocele, tržby odvetvia dosahujú 14 mld. CAD a priamo zamestnáva 25 tisíc osôb. Domáca produkcia ocele však nestačí pokryť dopyt a ročne sa dováža 8,5 mil. ton ocele.

Ďalšie informácie: <http://canadiansteel.ca/>

Chemický priemysel: je tretím najvýznamnejším exportérom v rámci priemyselných odvetví, štvrtým z pohľadu objemu tržieb v priemyselnej výrobe a zároveň je jedným z najsilnejších aj v celosvetovom meradle. Pôsobí tu 2,7 tisíc firiem, ktoré zamestnávajú 77 tisíc osôb.

Informácie o chemickom priemysle: <http://www.ccpa.ca/>

http://www.international.gc.ca/investors-investisseurs/assets/pdfs/download/canada-chemicals_and_plastics-2014.pdf

Ťažobný priemysel: Vďaka obrovským domácim zásobám nerastných surovín (ropa, zemný plyn, kovy, nekovy, zlato, spolu až 60 rôznych surovín) má Kanada silne rozvinutý aj ťažobný priemysel. Veľa kanadských firiem pritom zohráva dôležitú úlohu aj na celosvetovej úrovni. Pokles cien ropy v období rokov 2014-2015 zo 110 USD/barel na úroveň okolo 40 USD/barel však mal negatívny vplyv nie len na ťažobný priemysel, ale aj na celú kanadskú ekonomiku, ktorá počítala s rentabilnou cenou na úrovni 85 USD/barel. Mnoho veľkých spoločností vrátane TOTAL, Shell a Suncor odložilo svoje investičné projekty na neurčito.

Ďalšie informácie: <http://www.nrcan.gc.ca/home>

<http://www.nrcan.gc.ca/minerals-metals/home>

<http://www.nrcan.gc.ca/minerals-metals/sites/www.nrcan.gc.ca/minerals-metals/files/files/pdf/MSP-report-eng.pdf>

<http://www.mining.ca/site/index.php/en/>

<http://www.canadianminingjournal.com/>

Informácie o hlavných priemyselných odvetviach Kanady:

http://www.ic.gc.ca/eic/site/cis-sic.nsf/eng/h_00007.html

<http://www.ic.gc.ca/eic/site/ic-ic.nsf/eng/home#tab2>

<http://www.international.gc.ca/investors-investisseurs/sector-secteurs/industrial-industriels.aspx?lang=eng>

Infrastructure Canada: <http://www.infrastructure.gc.ca/index-eng.html>

Služby: Sektor služieb má stabilne najsilnejšie postavenie v kanadskej ekonomike. Na tvorbe HDP sa podieľa 70 % a zamestnáva 78 % pracovnej sily. Najvýznamnejšie postavenie má dlhodobý finančný, poisťovací sektor, ktoré produkujú viac ako 20 % HDP (20,3 % v r. 2016), za ním nasleduje reálné služby, prenájom leasing (15,8%). Dôležité sú aj služby v oblasti maloobchodu a veľkoobchodu, ktorých podiel na HDP prevyšuje 10 % (10,8 % v r. 2016), ďalej zdravotníctvo a sociálne služby (6,8 %), verejná správa (6,7 %),

vzdelávacie služby (5,2 %), profesionálne, vedecké a technické služby (5,3 %), doprava a skladovanie s podielom 4,2 % na HDP v roku 2016.

Finančné služby:

http://www.international.gc.ca/investors-investisseurs/assets/pdfs/download/canada-financial_services-2014.pdf

Služby podnikateľskému sektoru:

http://www.international.gc.ca/investors-investisseurs/assets/pdfs/download/canada-business_services-2014.pdf

Cestovný ruch: Federálna stratégia rozvoja cestovného ruchu Kanady

http://www.ic.gc.ca/eic/site/034.nsf/eng/h_00002.html

Poľnohospodárstvo: Napriek tomu, že sektor pôdohospodárstva zamestnáva menej ako dve percentá ekonomicky aktívneho obyvateľstva a jeho podiel na tvorbe HDP rovnako nedosahuje ani 2 %, vláda venuje jeho ochrane mimoriadnu pozornosť, ktorá v prípade niektorých komodít (mlieko a výrobky z mlieka, hydina, vajcia) a vďaka špecifickému systému dodávateľských vzťahov (označovanému tiež ako „supply management system“) vytvára obzvlášť výhodné podmienky pre domácich producentov. V ďalšom silne chránenom sektore, ktorým je obchod s obilninami, došlo v auguste 2012 po viac po takmer 80 rokoch k zmenám k lepšiemu, keď bolo zrušené monopolné postavenie farmárskej obchodnej organizácie CWB (Canadian Wheat Board) na predaj jačmeňa a pšenice, pestovaných v regióne západnej Kanady (provincie Alberta, Britská Kolumbia, Manitoba a Saskatchewan). Nové opatrenie umožnilo, aby takmer 60 tisíc farmárov zo západnej Kanady mohlo začať predávať svoju produkciu na voľnom trhu mimo doposiaľ povinnej spolupráce s CWB, ktorý bol založený ešte v roku 1935 a postupne sa vypracoval medzi najväčších svetových predajcov pšenice a jačmeňa. Kanada ročne exportuje 21 mil. ton týchto produktov v celkovej hodnote okolo 5 mld. CAD, pričom CWB mal monopol nad viac ako 80 % exportu jačmeňa a pšenice z tohto regiónu.

Kanadské poľnohospodárstvo sa síce opiera o vysoko produktívne farmy, veľká časť rastlinnej produkcie je však geneticky modifikovaná, čo je v rozpore s podmienkami EÚ a bráni obchodu s týmito komoditami. Kanada je jedným z najväčších svetových producentov a vývozcov obilia (pšenica a jačmeň), kukurice, olejnatých semien (repka olejnatá a jej špeciálne vyšľachtenej odrody canola (kanola), zeleniny, hovädzieho a bravčového mäsa, produktov lesného hospodárstva, živých zvierat a rýb.

Informácie o poľnohospodárskom sektore Kanady:

<http://www.cfa-fca.ca/>

http://www.agr.gc.ca/index_e.php

Stratégia rozvoja kanadského poľnohospodárstva na roky 2013 – 2018, ktorá nadobudla platnosť 1. apríla 2013 a je označovaná ako „**Growing Forward 2**“, definuje priority poľnohospodárskej politiky na nasledujúcich päť rokov. Federálne, provinčné a teritoriálne finančné zdroje vo výške 3 mld. CAD budú v rámci tohto programu využité na podporu inovácií, rozvoja trhu a rastu konkurencieschopnosti poľnohospodárskych a agropotravinárskych firiem, ktoré zamestnávajú 2,1 mil. osôb a ich podiel na tvorbe HDP dosahuje 8 % (101,1 mld. CAD). Aktuálne informácie o projekte GF2:

<http://www4.agr.gc.ca/AAFC-AAC/display-afficher.do?id=1294780620963&lang=eng>

Kanadský poľnohospodársky a agropotravinársky sektor – prehľad 2016:

<http://www.agr.gc.ca/eng/about-us/publications/economic-publications/an-overview-of-the-canadian-agriculture-and-agri-food-system-2016/?id=1462288050282>

1.3. Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

Kanada je členom NATO, WTO, OECD, G7, G8, G20, NAFTA, APEC, OSN, MAAE, OSCE, Commonwealth, Organizácia amerických štátov (OAS), La Francophonie, Zanggerov výbor, Skupina jadrových dodávateľov (NSG), Austrálska skupina (AG), Kontrolný režim pre raketové technológie (MTCR), Wassenaarský dohovor (WA), Medzinárodný trestný tribunál (ICC) , Arktická rada (Arctic Council – predsedníčka krajina rady v roku 2014), Interamerická rozvojová banka (IDB), ICAO (so sídlom v Montreale).

Kanada spolu s ďalšími 11 krajinami ukončili v októbri 2015 rokovania o dohode o voľnom obchode medzi americkým kontinentom a krajinami pacifického regiónu - Trans Pacific Partnership (TPP). Kanada sa v súčasnosti sa pripravuje na znovuo tvorenie rokovaní o dohode NAFTA.

Prehľad aktivít Kanady v medzinárodných organizáciách:

<http://www.international.gc.ca/cip-pic/organisations.aspx?view=d>)

Kanadský sekretariát NAFTA:

<https://www.nafta-alena.gc.ca/Default.aspx?tabid=358&language=en-US>

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

2.1 Podnikateľská legislatíva

System riadenia zahraničného obchodu, inštitúcie, legislatívne normy:

Zahraničný obchod patrí do kompetencie **Ministerstva zahraničných vecí, obchodu a rozvoja Kanady** (Global Affaires Canada, www.international.gc.ca/), do štruktúry ktorého patrí aj sieť obchodných komisárov (Canadian Trade Commissioner Service, www.infoexport.gc.ca/), ktorá pokrýva 150 destinácií po celom svete a svoje zastúpenie má aj v jednotlivých provinciách Kanady. Ich úlohou je podporovať ekonomické záujmy Kanady, asistovať kanadským firmám pri umiestňovaní ich produkcie a služieb na zahraničných trhoch, organizovať podnikateľské misie, prezentácie, účasti na veľtrhoch a výstavách. Prostredníctvom siete obchodných komisárov je realizovaný celý rad programov zameraných na podporu obchodu, vedecko-technickej spolupráce, investícií.

(<http://www.tradecommissioner.gc.ca/eng/funding/home.jsp>).

Služba obchodných komisárov vydáva elektronickú publikáciu **CanadExport**, ktorá poskytuje aktuálne informácie o obchodných príležitostiach, veľtrhoch a konferenciách, monitoruje vývoj na domácom a zahraničnom trhu.

(<http://www.international.gc.ca/canadexport/index.aspx?view=d>)

Ministerstvo priemyslu Kanady (Industry Canada) zodpovedá za problematiku rozvoja podnikateľského prostredia, legislatívy, priemyslu, ochrany a podpory investícií, malé a stredné podnikanie, ochranu spotrebiteľov (<http://www.ic.gc.ca/eic/site/icgc.nsf/eng/home>). Ministerstvo má tiež rozhodujúce slovo pri posudzovaní významných investičných projektov zahraničných firiem v Kanade, kde sa hodnotí tzv. „čistý prínos“ pre kanadskú ekonomiku.

Dôležitým nástrojom pomoci malým a stredným firmám je sieť podnikateľských centier (**Canada Business Network**), ktorých úlohou je pomáhať začínajúcim ale aj už etablovaným subjektom pri ich aktivitách (zakladanie a rozvoj firiem, podnikateľské plány, vývoz a dovoz, financovanie, vládne granty, dane, predpisy a nariadenia, podnikateľská legislatíva). Podnikateľské centrá sa nachádzajú vo všetkých provinciách Kanady (<http://www.canadabusiness.ca/eng/>).

Špecifickou črtou podnikateľskej legislatívy Kanady, ktorá vyplýva z jej administratívno-správneho členenia, je, že každá provincia (10) a teritórium (3) má svoju vlastnú legislatívu, upravujúcu právne predpisy v oblasti podnikania. Tieto pravidlá však musia byť v súlade s príslušnou federálnou legislatívou, ktorá je určujúca a nadriadená jednotlivým provinčným zákonom. Federálne zákony vo všeobecnosti predstavujú právne predpisy, týkajúce sa národných a medzinárodných záležitostí, kým provinčné zákony upravujú záležitosti týkajúce sa predovšetkým danej provincie alebo teritória. Uvedené delenie kompetencií je zdrojom určitých problémov nielen v rámci samotnej Kanady (napr. v súvislosti s mobilitou pracovnej sily, uznávaním dokladov o vzdelaní, profesijnej spôsobilosti), ale do určitej miery predstavuje komplikujúci prvok aj pre zahraničnú (a tým aj slovenskú) firmu, majúcu záujem začať podnikáť v Kanade.

Ekonomicky najsilnejšie a najzaujímavejšie z pohľadu možných aktivít slovenských podnikateľských subjektov v Kanade sú provincie Ontario, Quebec, Britská Kolumbia a Alberta, ktorých podnikateľská legislatíva, podmienky zakladania firiem

a vykonávania podnikateľskej činnosti, ako aj ďalšie dôležité informácie sú dostupné na adresách:

Ontario: <http://sbinfocanada.about.com/cs/startup/a/regontario.htm>
http://www.ontario.ca/en/services_for_business/STEL02_119177.html

Business Start-up Guide (provincia Ontario):
<http://www.cbo-eco.ca/en/index.cfm/starting/getting-started/business-start-up-guide/>

Quebec: <http://sbinfocanada.about.com/od/bizregistration/a/regquebec.htm>
<http://www2.gouv.qc.ca/entreprises/portail/quebec/recherche?lang=fr&x=permis>

Britská Kolumbia: <http://sbinfocanada.about.com/cs/startup/a/bizregbc.htm>
<http://www.bcbizpal.ca/?b=59>

Alberta: <http://sbinfocanada.about.com/cs/startup/a/regalberta.htm>
<http://www.servicealberta.ca/bizpal.cfm>

Prehľad vládných inštitúcií a agentúr na podporu podnikania:
<http://www.canada.gc.ca/depts/major/depind-eng.html>

Komplexným zdrojom informácií o podnikateľskej legislatíve Kanady je stránka „Invest in Canada / The Canadian Trade Commissioner Service“:
<http://www.international.gc.ca/investors-investisseurs/index.aspx?lang=eng>

Podmienky federálnej registrácie firiem, ktorá platí pre celé územie Kanady, upravuje zákon **Canada Business Corporations Act**: <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/C-44/>

Založenie firmy v Kanade (federálne) on-line:
https://www.ic.gc.ca/eic/site/icgc.nsf/eng/h_07044.html#p2
Zoznam federálnych zákonov a nariadení /Justice Law):
<http://laws.justice.gc.ca/eng/regulations/?src=mm2>
Federálny register firiem:
https://www.ic.gc.ca/app/scr/cc/CorporationsCanada/fdr/CrpSrch.html?locale=en_CA
Portál „Start a Business“:
<http://www.canada.ca/en/services/business/start/index.html>

Každý podnikateľský subjekt musí mať svoje podnikateľské deväťmiestne číslo, tzv. „**Business number**“, ktoré ho identifikuje vo vzťahu k federálnym a provinčným inštitúciám:
<http://www.canadabusiness.ca/eng/program/2568/>

Daňový systém

Kanadský daňový systém je v porovnaní so situáciou v SR zložitejší, **dane sa delia na federálne, provinčné a municipálne**. Federálne dane zahŕňajú daň z príjmu jednotlivcov a spoločností (fyzických a právnických osôb), daň za tovary a služby (goods and services tax, GST/HST), spotrebnú daň, daň z majetku. Medzi provinčné a teritoriálne dane patrí daň z príjmu jednotlivcov a spoločností, provinčná daň za predaj tovarov a služieb (provincial sales tax, PST). Municipálne dane sú dane z nehnuteľností a dane z podnikania.

Dane z príjmu vyberá federálna vláda, 10 provincií aj 3 územia. Základná sadzba federálnej dane z príjmu právnických osôb od 1. januára 2012 predstavuje 15,0 %. Kanada má v súčasnosti najnižšiu daň z príjmu právnických osôb v rámci krajín G7.

Fyzické osoby majú za svoj príjem odstupňovanú federálnu daňovú sadzbu. Podľa miesta pobytu platí fyzická osoba aj provinčnú alebo miestnu daň z príjmu. Kombinácia obidvoch daní z príjmu, federálnej aj provinčnej sa pohybuje v rozmedzí maximálne 44 až 54%. Zníženie daňového zaťaženia je možné formou odpočítateľnej položky zo základu dane alebo formou daňového úveru.

Federálna daň za tovary a služby (Goods and Services Tax, GST), ktorá je porovnateľná so slovenskou DPH a hradí ju konečný spotrebiteľ, je aplikovaná v prípade predaja prevažnej väčšiny tovarov alebo služieb. Nulová sadzba GST je v prípade základných a nespracovaných potravín, liekov, zdravotníckych služieb a niektorých pomôcok, vybraných finančných a vzdelávacích služieb, mestskej dopravy. Federálna spotrebná daň sa platí v prípade tabaku, alkoholických nápojov, pohonných hmôt, šperkov a hodínok.

Provinčná daň z predaja (Provincial Sales Tax, PST), je rôzna v jednotlivých provinciách a pohybuje sa v rozmedzí od 5 do 9,5%. Provincie Ontario, Britská Kolumbia, Nova Scotia, New Brunswick, Newfoundland a Labrador používajú Harmonizovanú daň z predaja (Harmonized Sales Tax, HST), ktorá je v rozmedzí od 12 % do 15 % (Ontario – 13 %). Výber dane zabezpečuje Kanadský úrad pre správu daní Canada Revenue Agency. Na vybrané kategórie tovarov a služieb platí nulová sadzba HST (napr. základné potraviny, väčšina finančných a vzdelávacích služieb, verejná doprava, lieky, zdravotnícke služby a pomôcky), znížená sadzba HST (5 %) platí pre knihy, noviny, detské potreby.

Prehľad v súčasnosti platných sadziieb daní z maloobchodného predaja tovarov a služieb v jednotlivých provinciách Kanady je uvedený v nasledujúcej tabuľke (údaje v %):

Provincia	HST	GST	PST	Daň celkom
Alberta		5		5
Britská Kolumbia		5	7	12
Manitoba		5	8	13
New Brunswick	13	5		18
Newfoundland a Labrador	13	5		18
Nova Scotia	15	5		20
Ontario	13	5		18
Ostrov Princa Eduarda	14	5		19
Quebec		5	9,975	14,975
Saskatchewan		5	5	10

údaje v %

Najvhodnejším zdrojom stále aktualizovaných informácií o daňovom systéme Kanady je stránka **Kanadského daňového úradu** (Canada Revenue Agency), kde možno nájsť všetky potrebné informácie, týkajúce sa uvedenej problematiky:

<http://www.cra-arc.gc.ca/tx/bsnss/menu-eng.html>

Dane GST/HST: <http://www.cra-arc.gc.ca/tx/bsnss/tpcs/gst-tps/menu-eng.html>

Revenu Quebec: <http://www.revenuquebec.ca/en/default.aspx>

Informačný portál Service Canada: <http://www.servicecanada.gc.ca/eng/home.shtml>

Príručka kanadského spotrebiteľa: <http://www.consumerhandbook.ca/en/>

Spotrebiteľské skupiny: <http://www.consumerhandbook.ca/en/contacts/consumer-groups>

Produkty sporenia občanov, ktoré nie sú zdanené:

RRSP: <http://www.cra-arc.gc.ca/tx/ndvdl/tpcs/rrsp-reer/menu-eng.html>

TFSA: <http://www.tfsa.gc.ca/>

Bankový systém

Kanadský bankový systém je podľa Svetového ekonomického fóra hodnotený už šiesty rok po sebe ako najzdravší na svete. Vďaka veľmi silnej kapitálovej základni a tradične konzervatívne prístupu kanadských bánk a finančných inštitúcií k poskytovaniu úverov ich globálna finančná kríza výraznejšie nezasiahla, vyšli z nej stabilné a vo veľmi dobrom stave. Žiadna z kanadských bánk počas krízy neskrachovala ani nemusela oficiálne požiadať o štátnu pomoc tak, ako to urobili mnohé americké banky.

Úlohu centrálnej banky plní **Bank of Canada** (<http://www.bankofcanada.ca/>), ktorá neposkytuje bankové služby pre potreby verejnosti. Jej činnosť upravuje Zákon o kanadskej banke, ktorý je revidovaný každých päť rokov (http://www.bankofcanada.ca/wp-content/uploads/2010/07/act_loi_boc_bdc.pdf). Ďalšou vládou kontrolovanou bankou je **Business Development Bank of Canada**, BDC (www.bdc.ca/EN/Pages/home.aspx).

Kanadskému bankovému sektoru dominuje päť veľkých komerčných bánk, ktorých podiel na bankovom trhu dosahuje 90 %. Kapitálovo najsilnejšou bankovou inštitúciou je Royal Bank of Canada (RBC), nasleduje Toronto Dominion Bank (TD Bank), Bank of Nova Scotia (Scotiabank), Bank of Montreal, Canadian Imperial Bank of Commerce (CIBC).

Záujmy kanadských bánk a ich zamestnancov zastupuje Kanadská asociácia bánk CBA (www.cba.ca). V Kanade podľa údajov CBA pôsobí v súčasnosti 29 domácich bánk, 27 pobočiek zahraničných bánk ponúkajúcich kompletne služby a 3 pobočky zahraničných bánk poskytujúce úverové produkty.

2.2 Programy podpory zahraničného obchodu, technickej a finančnej pomoci, projekty regionálnej spolupráce

Ministerstvo zahraničných vecí, obchodu a rozvoja Kanady prostredníctvom svojej siete **obchodných komisárov** realizuje celý rad projektov a programov na podporu exportu (<http://www.tradecommissioner.gc.ca/eng/funding/home.jsp>). Ich spoločným menovateľom je prioritná orientácia na rýchlo sa rozvíjajúce trhy sveta, Áziu a trans-pacifickú oblasť.

Kanadská asociácia dovozcov a vývozcov (Canadian Association of Importers and Exporters, www.iecanada.com) je súkromnou neziskovou organizáciou, ktorá bola založená v roku 1932. Jej členmi sú rôzne skupiny dovozcov, vývozcov, distribútorov, prepravcov, bánk, colní deklaranti, audítorské firmy, zástupcovia zahraničných firiem a agentúr na podporu obchodu.

Export Development Canada (EDC) je bankovou inštitúciou, ktorá zabezpečuje poskytovanie exportných úverov a poisťovanie obchodných a úverových rizík. Svoje služby poskytuje predovšetkým zástupcom malých a stredných podnikov, ktorým pomáha umiestňovať produkciu do viac ako 200 destinácií po celom svete (<http://www.edc.ca/english/index.htm>).

Vládne granty, úvery, programy financovania:

<http://www.canadabusiness.ca/eng/page/2848/>

<http://canadabusiness.ca/eng/page/2852/>

Programy podpory malého podnikania:

Program „Canada Small Business Financing Program“:

<http://www.ic.gc.ca/eic/site/csbf-pfpec.nsf/eng/Home>

Program “Hiring Credit for Small Business (HCSB)”:

www.cra.gc.ca/hiringcredit

Program “Scientific Research and Experimental Development (SR&ED) Program”:

www.cra.gc.ca/sred

Program “Apprenticeship Job Creation Tax Credit (AJCTC)”:

www.cra.gc.ca/smallbusiness

Federálna pomoc provinciám a teritóriám Kanady:

<http://www.fin.gc.ca/access/fedprov-eng.asp>

2.3 Verejné obstarávanie

Národná elektronická služba pre verejné obstarávanie pracuje pod názvom **MERX** (www.merx.com) a predstavuje vhodný nástroj, ktorý umožňuje získavať denne aktualizované informácie o verejnom obstarávaní pre tovary a služby na všetkých úrovniach samosprávy (federálnej, provinčnej, municipálnej), ale aj ponuke zo strany akademických a vzdelávacích inštitúcií, nemocníc, súkromných projektov v stavebníctve z celého územia Kanady. Informuje tiež o tendroch v USA. V rámci verejného obstarávania sa v Kanade ročne nakupujú tovary a služby za viac ako 125 mld. CAD, približne 80 % všetkých vládnych výdavkov je realizovaných na úrovni provincií a mestských samospráv.

Problémy s účasťou európskych firiem vo verejných súťažiach, vypisovaných na všetkých úrovniach samosprávy (väčšina projektov sa realizuje na úrovni provincií), sú dlhodobou predmetom diskusie (najviac v provincii Quebec). Viac svetla do celého procesu by mohla vniešť nová obchodná dohoda medzi EÚ a Kanadou CETA, ktorá by mala riešiť aj tieto problémy. Prípadná účasť slovenskej firmy na projektoch verejného obstarávania v Kanade je v súčasnosti reálna iba v prípade spolupráce s overenou domácou firmou, ktorá dokonale ovláda všetky pravidlá verejného obstarávania a na trhu pôsobí už niekoľko rokov.

Informácie o možnostiach dodávok tovarov a služieb pre verejný sektor v Kanade:

<https://buyandsell.gc.ca/>

Dodávateľská príručka:

<https://buyandsell.gc.ca/policy-and-guidelines/supply-manual>

Verejné obstarávanie pre provincie, municipality:

<http://canadabusiness.ca/eng/page/2781/>

Portál verejných prác a vládnych služieb Kanady:

<http://www.tpsgc-pwgsc.gc.ca/comm/index-eng.html>

Portál Canada Business Network „Selling to the Federal Government“:

<http://www.canadabusiness.ca/eng/page/2780/>

Obchodovanie s provinčnými, teritoriálnymi vládami a samosprávami:

<http://www.canadabusiness.ca/eng/page/2781/>

BravoSolution – Nový elektronický systém verejných súťaží v provincii Ontario

(od 01.04.2014):

<https://ontariotenders.bravosolution.com/esop/nac-host/public/home.html>

Verejné obstarávanie v sektore obranného priemyslu sa riadi podľa špecifických pravidiel, ktoré stanovuje tzv. Politika priemyselných a regionálnych benefitov, označovaná ako IRB (Industrial and Regional Benefits Policy). Podľa týchto pravidiel musí spoločnosť, ktorá vyhrá verejnú súťaž v oblasti obranného a bezpečnostného priemyslu, zrealizovať podnikateľské aktivity v Kanade v rovnakej výške, ako je hodnota kontraktu. Viac informácií možno nájsť na adrese: <http://www.ic.gc.ca/eic/site/042.nsf/eng/home>

Stratégia verejného obstarávania v sektore obrany

(Defence Procurement Strategy):

<http://www.tpsgc-pwgsc.gc.ca/app-acq/stamgp-lamsmp/sskt-eng.html>

Príručka pre obstarávanie v sektore obrany (Defence acquisition guide 2014):

<http://www.forces.gc.ca/en/business-defence-acquisition-guide/index.page>

2.4 Zmluvná základňa (hospodárske zmluvy medzi SR a Kanadou)

- Dohoda medzi vládou SR a vládou Kanady o zamedzení dvojitého zdanenia (05/2001),
- Memorandum o porozumení o obchodnej a hospodárskej spolupráci medzi Ministerstvom hospodárstva SR a Ministerstvom zahraničných vecí a medzinárodného obchodu Kanady (2000),
- Zmluva medzi SR a Kanadou o podpore a ochrane investícií, podpísaná v Bratislave 20.7.2010, platnosť nadobudla 14. marca 2012.
(<http://www.treaty-accord.gc.ca/text-texte.aspx?id=105168>)

Medzinárodné zmluvné vzťahy Kanady:

<http://www.international.gc.ca/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/index.aspx?view=d>

Kanada a WTO:

<http://www.international.gc.ca/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/wto-omc/index.aspx?lang=eng>

Prehľad dohôd o voľnom obchode:

<http://www.international.gc.ca/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/fta-ale.aspx?lang=eng>

Konsolidovaný text novej súhrnnej obchodnej a hospodárskej dohody medzi EÚ a Kanadou (CETA):

<http://www.international.gc.ca/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/ceta-aecg/text-texte/toc-tdm.aspx?lang=eng>

III. INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VÝSKUM

3.1 Priame zahraničné investície:

Problematika zahraničných investícií patrí do kompetencie federálneho ministerstva priemyslu (Industry Canada, <http://www.ic.gc.ca/eic/site/icgc.nsf/eng/home>). Základným legislatívnym dokumentom je Zákon o investíciách „Investment Canada Act“: <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/I-21.8/index.html>
<http://www.ic.gc.ca/eic/site/ica-lic.nsf/eng/home>

Všetky investičné projekty zahraničných firiem, majúcich svoje sídlo v krajinách WTO, ktoré by mali byť realizované v Kanade a ich hodnota prevyšuje 354 mil. CAD, musia byť v súčasnosti posudzované podľa uvedeného zákona a Ministerstvo priemyslu Kanady rozhoduje o tom, či navrhovaná investícia predstavuje tzv. „čistý prínos“ pre kanadskú ekonomiku. Uvedená hranica by sa podľa novej legislatívy mala v priebehu nasledujúcich štyroch rokov zvýšiť postupne na 1 mld. CAD.

Princíp čistého prínosu pre kanadskú ekonomiku, ktorý je hlavným kritériom posudzovania zahraničnej investície nad 354 mil. CAD, zahŕňa šesť základných faktorov:

1. Dopad investície na úroveň ekonomickej aktivity v Kanade, vrátane vplyvu na zamestnanosť, spracovanie zdrojov a využitie materiálov, komponentov a služieb vytvorených v Kanade.
2. Stupeň a dôležitosť účasti Kanadčanov v podnikateľských aktivitách subjektu, kam smeruje investícia.
3. Vplyv investície na produktivitu, efektivitu priemyslu, technologický rozvoj, inováciu a rôznorodosť výrobkov v Kanade.
4. Vplyv investície na konkurenciu v rámci daného priemyselného odvetvia Kanady.
5. Kompatibilita investície s národnou a provinčnou priemyselnou, hospodárskou a kultúrnou politikou.
6. Prínos investície pre zvyšovanie schopnosti Kanady konkurovať na svetových trhoch.

Kanadské priame investície v zahraničí:

Celkový stav kanadských investícií v zahraničí koncom roku 2014 dosiahol 828,8 mld. CAD a v porovnaní s predchádzajúcim rokom sa zvýšil o 8,8 % (67,3 mld. CAD), hlavne vďaka rastu investícií v USA o 14,1 %. **Najviac kanadských investícií smeruje do USA (42,2 % celkových PZI v r. 2014), na Barbados (8,6 %) a do Veľkej Británie (8,6 %)**, vysoký podiel majú tiež také atraktívne destinácie, často označované za daňové raje, ako sú Kajmanské ostrovy (4,0 % celkového objemu PZI koncom r. 2014) alebo Bermudy (2,1 %).

Z európskych krajín sa v prvej pätnástke hlavných destinácií, do ktorých v súčasnosti smerujú kanadské investície, **okrem Veľkej Británie nachádza ešte Luxembursko** (31,1 mld. CAD registrovaných koncom r. 2014 alebo 3,8 % celkových PZI), **Holandsko** (17,5 mld. CAD), **Írsko** (15,3 mld. CAD) a **Maďarsko** (7,5 mld. CAD). Celkový stav kanadských PZI v Európe koncom roku 2014 dosiahol 191,5 mld. CAD a oproti predchádzajúcemu roku sa zvýšil iba minimálne o 0,9 %.

Celkový stav kanadských PZI v zahraničí

	2013	2014	2015	2016
PZI celkom	778,371	845,203	1,035,157	1,049,571
Z toho:				
Severná Amerika	467,506	510,042	637,315	676,163
Južná a stredná Amerika	52,730	52,410	52,894	54,701
Európa	1,798	3,328	4,607	3,570
Ázia a Oceánia	59,478	63,916	73,545	69,486

Zdroj: [Statistics Canada](#)

Hlavným odvetvím, do ktorého smerujú kanadské investície v zahraničí, sú finančné služby a poisťovníctvo, ktorých podiel na celkových PZI koncom r. 2016 dosiahol 37,8 % (313,5 mld. CAD). Dôležité sú aj investície do kategórie „manažment firiem“, ktoré sa podieľajú 14,6 % (121,4 mld. CAD). Podiel investícií do priemyselnej výroby na druhej strane neustále klesá, pričom za ostatných desať rokov sa znížil z 26,7 % na 8,3 % v r. 2016 (68,8 mld. CAD), čo dokumentuje klesajúci záujem kanadských investorov zapájať sa do priemyselných výrobných odvetví v zahraničí a iných aktivít, ako sú financie, poisťovníctvo alebo ťažobný priemysel.

Priame zahraničné investície v Kanade:

Celkový stav PZI v kanadskej ekonomike koncom roku 2014 dosiahol 768,4 mld. CAD a oproti predchádzajúcemu roku sa zvýšil o 6,8 %, . Priemyselná výroba bola hlavným sektorom kanadskej ekonomiky, do ktorého smerovalo 29,4 % (215,7 mld. CAD) celkových PZI evidovaných koncom roku 2015. Na druhom mieste bol bankový priemysel, ťažba ropy a zemného plynu s 20,7 % (152,0 mld. CAD).

Pozíciu hlavného zahraničného investora v Kanade si dlhodobo udržiavajú USA s podielom pohybujúcim sa okolo hodnoty 50 % celkových PZI (50,4 % v r. 2014), pričom pred desiatimi rokmi mali americkí investori silnejšiu pozíciu, keď pokrývali až 64,6 % celkových PZI. Druhým najvýznamnejším zahraničným investorom v Kanade je Holandsko s podielom 11,6 % a tretím Luxembursko so 7,9 % na celkových PZI, evidovaných koncom roku 2015.

Celkový stav PZI v kanadskej ekonomike

	2012	2013	2014	2015	Index 2015/14 (%)	Podiel 2015 (%)
PZI celkom	633,8	692,0	732,3	768,4	106,8	100,0
Z toho:						
• USA	308,0	341,4	361,4	387,6	110,5	50,4
• Holandsko	71,2	67,4	69,2	89,1	118,7	11,6
• Luxembursko	43,2	53,9	53,6	60,8	100,8	7,9
• Veľká Británia	47,2	46,1	48,3	34,2	83,2	4,5
• Švajčiarsko	18,2	25,1	27,7	12,2	55,3	1,6
• Čína	11,6	20,4	25,1	20,2	96,2	2,7
• Brazília	18,5	18,3	19,9	19,6	111,3	2,6

Zdroj: Statistics Canada

Informácie o podmienkach a možnostiach investovania v Kanade:

http://www.international.gc.ca/investors-investisseurs/assets/pdfs/download/Flagship_Overview_2014.pdf

Prílev PZI z Kanady do SR a naopak:

V oblasti investícií kanadských firiem na Slovensku existujú dlhodobé veľké rezervy. Podľa oficiálnych údajov NBS (publikovaných k 31.12.2015) celkový stav **kanadských investícií v SR** predstavoval **24,69 mil. Eur**. Spoločnosť **Martinrea International** otvorila v Juri pri Bratislave závod na výrobu komponentov pre automobilový priemysel (Martinrea Slovakia Fluid Systems). Spoločnosť **World Mail System** z Vancouveru otvorila v Bratislave v roku 2014 centrum marketingových služieb. Ďalšími kanadskými investormi v SR sú **Colliers** (real estate), **Magna Sloveteca** v Novom Meste n. Váhom (výroba zrkadiel a plastových častí pre automobilový priemysel), **Magna Exteriors and Interiors** v Trnave (výroba kožených interiérov pre automobilový priemysel – Porsche, BMW, Mercedes).

Investície slovenských firiem v Kanade oficiálne štatistické zdroje neuvádzajú. Za úspech však možno označiť otvorenie výskumno-vývojového centra softwarovej spoločnosti **ESET v kanadskom Montreale v apríli 2012** ako aj nedávne otvorenie kanadskej centrály spoločnosti v Toronte (5.4.2016). Ďalšími úspešnou kanadsko-slovenskou spoločnosťou s celosvetovou pôsobnosťou je **CORINEX** so svojou centrálou vo Vancouveri (firma pôsobí v oblasti smart-technológií). Slovenská spoločnosť **Aliter Technologies** (IKT so špecializáciou na komunikačné technológie) sa taktiež postupne presadzuje na kanadskom trhu.

3.2 Energetická politika Kanady

Premiéri kanadských provincií a teritórií sa počas leta 2015 dohodli na potrebe vytvorenia kanadskej energetickej stratégie, ktorá by mala podporovať rozvoj energetickej infraštruktúry, najmä ropovodov a zároveň by mala definovať potrebu konať vo veci klimatických zmien. To poskytne spoločný základ pre provincie a teritória spolupracovať na energetických prioritách, podporovať výskum a technológie, ktoré zvýšia efektivitu energetického sektora a budú podporovať prechod na nízkouhlíkovú ekonomiku. Premiér Justin Trudeau vyjadril tejto iniciatíve podporu a po návrate z decembrových parížskych rokovaní COP 21 povedal, že sa do troch mesiacov stretne s premiérmi všetkých provincií a teritórií aby vytýčili nové ciele.

Postavenie Kanady vo svetovom energetickom mixe je viac ako dôležité – je šiestym najväčším producentom energie na svete (s podielom 3,5 % na svetovej výrobe) a súčasne je tiež šiestym najvýznamnejším svetovým vývozcom energie. Disponuje tretími najväčšími zásobami ropy (173 mld. barelov, z čoho 169 mld. barelov je ťažiteľných) na svete s dennou produkciou 3 mil. barelov ropy (6. miesto na svete). V oblasti ťažby zemného plynu patrí Kanade 3. miesto (4. miesto vo vývoze). Je na druhom mieste na svete (po Kazachstane) v ťažbe a vývoze uránu. Kanada vyrába vlastné jadrové reaktory typu CANDU, ktoré sú považované za veľmi bezpečné. V krajine je v prevádzke celkovo 19 týchto reaktorov, výstavba nových zariadení sa však už neplánuje. Kanada súčasne zabezpečuje viac ako 50 % celosvetových dodávok izotopov pre nukleárnu medicínu. Sektor energetiky je pre Kanadu mimoriadne dôležitý nielen ako zdroj príjmov z predaja surovín, ale aj ako odvetvie, ktoré by malo ťahať rozvoj investícií. Odhaduje sa, že stovky energetických projektov, ktoré by mali byť v Kanade realizované v priebehu nasledujúcich desiatich rokov, pritiahnu investície vo výške 650 miliárd CAD.

Podiel energetických nosičov na celkovej spotrebe energií Kanady (v %):

Zdroj	2008	2013
Voda	58	56
Zemný plyn	12	15
Jadrové zdroje	10	10
Uhlie a koks	13	9
Obnoviteľné zdroje energie	3	7
Ropa a nafta (polárne oblasti)	4	3

Zdroj: Canada National Energy Board

Energetický mix Kanady (inštalovaná kapacita 2013: 137 GW) je výrazne orientovaný smerom k obnoviteľným zdrojom energie, hlavne vďaka vodnej energii, ktorá zabezpečuje až 56 % celkovej produkcie elektrickej energie v krajine. Uhlie a koks využíva 9 % výrobných zariadení, jadrovú energiu 10 %, zemný plyn 15 %. Energetický sektor sa podieľa 6,7 % na tvorbe HDP a pokrýva 25 % celkového vývozu.

Podiel na celkovej výrobe elektrickej energie Kanady (v %):

	2013
Obnoviteľné zdroje energie	63
Tepelné elektrárne	27
Jadrové elektrárne	10

Priority energetickej politiky Kanady:

- diverzifikácia prepravných trás pre energetické nosiče,
- podpora rozvoja ťažby ropy a zemného plynu v provinciách Alberta a Britská Kolumbia,
- výstavba LNG terminálov, budovanie nových plynovodov na západné pobrežie,
- zvyšovanie podielu obnoviteľných zdrojov energie (okrem vodnej, ktorá je kľúčovou),
- zvyšovanie energetickej efektívnosti,
- využívanie technológií na zachytávanie skleníkových plynov metódou CCS.

Publikácia „**Canada’s Energy Future – Energy Supply and Demand Projections to 2035 – An Energy Market Assessment**“ obsahuje komplexný pohľad na súčasný vývoj kanadskej energetiky a jeho očakávané trendy do roku 2035. Podľa uvedeného zdroja by sa energetický mix Kanady do roku 2035 mal postupne presúvať v prospech zemného plynu zo súčasných 15 % na 22 %. Podiel vodnej energie by mal mierne klesnúť z 56 % na 52 %, podiel veternej energie naopak stúpnuť zo 4 % na 9 %, rovnako aj biomasa/solárna a geotermálna energia z 2 % na 4 %. Jadrová energetika by mala poklesnúť z 10 % na 7 %, uhlie a koks z 9 % na 2 %.

Energetická bezpečnosť Kanady:

Kanada má vysoký stupeň energetickej bezpečnosti, disponuje vlastnými obrovskými zásobami energetických surovín (3. najväčšie preukázateľné zásoby ropy na svete), viac ako polovicu elektrickej energie produkuje z obnoviteľných zdrojov energie a má vlastnú výrobu jadrových reaktorov typu Candu. Je tiež významným svetovým producentom uránu. Jej jediným problémom je, že zásobovanie východných provincií energetickými surovinami, nakoľko nie je vybudovaný ropovod smerom na východ, je realizované hlavne dovozom ropy z USA, ktorá je drahšia, ako kanadská ropa.

Priority vo vzťahu k energetickej bezpečnosti:

- výstavba ropovodu na východ Kanady do provincie New Brunswick (Energy East),
- výstavba lodného terminálu v St. John's (provincia New Brunswick) pre export ropy na európske trhy,
- výstavba LNG terminálov (Kitimat, provincia Britská Kolumbia) pre export zemného plynu do Ázie.

Ropné piesky sa nachádzajú na západe Kanady v provincii Alberta, ktorej 31 % HDP zabezpečuje ropný priemysel. Ide o rozsiahle ložiská, obsahujúce zmes surových živíc, ktoré sú čiastočne v kvapalnom stave, a prísad (íly, kremenný piesok, voda). Hlavné ložiská sa nachádzajú v Athabasci, Cold Lake a Peace River a pokrývajú územie 141 tis. km². Medzinárodná energetická agentúra (IEA) očakáva, že produkcia ropných pieskov by sa mala do roku 2035 zvýšiť na 4,3 mil. barelov denne. Najväčšou výzvou tu bude vyriešenie kritiky a pochybností týkajúcich sa rizika vyššej environmentálnej záťaže, ktorú spôsobuje energeticky náročnejšia ťažba ropy z týchto nálezísk (podobné zdroje ropy sa pritom nachádzajú aj v USA a začínajú byť rovnako využívané). Kanada by sa podľa IEA mala v oblasti exportu ropy viac orientovať na Áziu, hlavne na Čínu, kam v súčasnosti vyváža zanedbateľné objemy energetických surovín. Základným predpokladom pre to bude rýchle vybudovanie nových ropovodov smerujúcich z Alberty na západ Kanady. Agentúra Deloitte vo svojej analýze zameranej na perspektívy využitia ropných pieskov konštatuje, že tieto náleziská budú v priebehu nasledujúcich 25 až 30 rokov motorom hospodárskeho rastu Kanady.

Informácie o ropných pieskoch:

<http://www.nrcan.gc.ca/sites/www.nrcan.gc.ca/files/energy/pdf/eneene/pubpub/pdf/OS-brochure-eng.pdf>

Ďalším riešením, ako dostať ropu z Alberty, je rozšírenie kapacity 1 150 kilometrového ropovodu **Trans Mountain** spájajúceho Edmonton s mestom Lower Mainland v Britskej Kolumbii, odkiaľ by sa ropa mohla prepravovať tankermi do vzdialených destinácií, hlavne do Číny alebo Kórejskej republiky. Alternatívnou možnosťou by sa mohol stať aj nový ropovod Northern Gateway, ktorý by mal rovnako zlepšiť prístup kanadskej ropy na ázijské trhy.

Nové možnosti transportu ropy zo západnej Kanady na európske trhy sa otvárajú po tom, ako spoločnosť TransCanada predložila návrh na výstavbu ropovodu **Energy East**, ktorý by mal smerovať z provincie Alberta do východných provincií Kanady Quebec a New Brunswick (presná trasa ropovodu bude stanovená až po ukončení verejných konzultácií a rozhodnutí regulačného energetického úradu). Ropovod Energy East s dĺžkou 4,6 tis. km by mal mať prepravnú kapacitu 1,1 mil. barelov ropy denne a na východe by mal končiť v meste Saint John (provincia New Brunswick), kde bude vybudovaný lodný terminál. Celý projekt bude pozostávať z troch komponentov:

- konverzia existujúceho plynového potrubia na ropovod (asi 3 tis. km),
- výstavba nových úsekov ropovodu v provinciách Alberta, Saskatchewan, Manitoba, Ontario, Quebec a New Brunswick,
- vybudovanie technických zariadení, čerpacích staníc a terminálov, vrátane námorného prístavu na zabezpečenie nakladania vysokokapacitných tankerov.

Energy Policy Institute of Canada: <http://www.canadasenergy.ca/>

3.3 Veda, výskum a vývoj, inovácie

Hlavným ukazovateľom pre porovnanie výdavkov na vedu a výskum (R&D) je indikátor GERD (gross domestic expenditures on research and development) – hrubé

domáce výdavky na výskum a vývoj. Kanada investovala v roku 2015 do vedy a výskumu sumu 31 064 mld. CAD, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom predstavuje mierny nárast. Podnikateľské subjekty investovali v roku 2015 do R&D najviac prostriedkov – 14,042 mld. CAD pri medziročnom raste o 0,5 %. Podiel podnikateľských subjektov na celkových investíciách do R&D v roku 2015 predstavoval 46,2 % a v porovnaní so situáciou pred desiatimi rokmi (62 %) sa znížil o 16 %. Federálna vláda investovala v r. 2015 do R&D sumu 6,19 mld. CAD. Tretím najdôležitejším investorom do R&D v roku 2015 bol sektor vyššieho vzdelávania s 6,37 mld. CAD, ktorého investície zaznamenali nárast o 1,0 %.

Výdavky na výskum a rozvoj – zdroje financovania

	2011	2012	2013	2014	2015
GERD celkom	31,486	31,307	30,748	30,572	31 604
Z toho:					
• Podnikateľský sektor	15,246	14,833	14,282	14,119	14 042
• Federálna vláda	6,216	5,979	5,920	5,806	6 199
• Sektor vyššieho vzdelávania	5,193	5,417	5,478	5,533	6 374
• Provinčné vlády	1,790	2,028	2,038	2,061	1 885
• Zahraničné subjekty	1,885	1,859	1,831	1,842	1 907
• Súkromné neziskové organizácie	1,153	1,185	1,193	1,207	1 191

Zdroj: Statistics Canada, údaje v mld. CAD (bežné ceny)

Najviac prostriedkov do podpory a rozvoja R&D v Kanade je orientovaných do oblastí prírodných a technických/inžinierskych vied s podielom dosahujúcim 91 %:

Výdavky na výskum a rozvoj – hlavné sektory

	2011	2012	2013	2014	2015
GERD celkom	31,486	31,307	30,748	30,572	31 605
Z toho:					
• Prírodné a technické vedy	28,827	28,577	27,972	27,794	28 283
• Sociálne a humanitné vedy	2,659	2,730	2,776	2,779	3 322

Zdroj: Statistics Canada, údaje v mld. CAD (bežné ceny)

Z pohľadu rozdelenia výdavkov na vedy a rozvoj medzi jednotlivé provincie rozhodujúcu úlohu zohráva Ontario (48 % celkových GERD) a Quebec (26 %). Podiel na úrovni 10 % dosahujú ešte provincie Britská Kolumbia a Alberta, nasledované regiónom hlavného mesta Ottawa/Gatineau so 4 %.

Vedecko-technická spolupráca medzi EÚ a Kanadou: Možnosťami spolupráce sa zaoberá spoločný výbor „Joint Science and Technology Coordinating Committee (JSTCC)“.

Projekt ERA-CAN+:

<http://www.era-can.net/>

Prehľad federálnej podpory výskumu a vývoja v Kanade:

http://rd-review.ca/eic/site/033.nsf/eng/h_00287.html

Projekty rozvoja vedy a techniky:

<http://www.science.gc.ca/default.asp?lang=En&n=F1444081-1>

Národná rada pre výskum (National Research Council:

<http://www.nrc-cnrc.gc.ca/eng/index.html>).

Sieť centier excelencie (Network of Centres of Excellence):

http://www.nce-rce.gc.ca/Index_eng.asp

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD KANADY

4.1 Dovočný a vývočný režim

Patrí do kompetencie Úradu pre kontrolu obchodu a technických bariér (Trade Controls & Technical Barriers Bureau, ktorý je zodpovedný za správu a plnenie Zákona o dovočných a vývočných povoleniach.

http://www.international.gc.ca/controls-controles/about-a_propos/index.aspx?view=d

Zákon o vývočných a dovočných povoleniach (<http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/E-19/index.html>) definuje pravidlá udeľovania licencií na vybrané druhy výrobkov vo vzťahu ku konkrétnym teritóriám, špecifikuje tiež tovarové skupiny, ktorých vývoz alebo dovoz je zakázaný. Súčasťou tejto právnej úpravy je aj Listina tovarov podliehajúcich licenčnému konaniu pri dovoze a Listina tovarov podliehajúcich licenčnému konaniu pri vývoze. Zvláštnym postupom sa riadi len dovoz a vývoz zbraní, munície a strategických materiálov, niektorých poľnohospodárskych komodít, ocele a textilných výrobkov, pre ktoré sa udeľujú dovozné kvóty.

Pravidlá dovozu/vývozu kontrolovaných produktov:

<http://www.international.gc.ca/controls-controles/index.aspx?lang=eng>

Prehľad kontrolovaných tovarov:

Poľnohospodárstvo:

<http://www.international.gc.ca/controls-controles/prod/agri/index.aspx?lang=eng>

Zbrane, munícia:

http://www.international.gc.ca/controls-controles/firearms_ames_a_feu/index.aspx?lang=eng

Drevo:

<http://www.international.gc.ca/controls-controles/logs-bois/index.aspx?lang=eng>

Vojenské a strategické tovary a technológie:

<http://www.international.gc.ca/controls-controles/military-militaires/index.aspx?lang=eng>

Mäkké stavebné drevo:

http://www.international.gc.ca/controls-controles/softwood-bois_oeuvre/index.aspx?lang=eng

Oceľ:

<http://www.international.gc.ca/controls-controles/steel-acier/index.aspx?lang=eng>

Textil a odevy:

<http://www.international.gc.ca/controls-controles/textiles/index.aspx?lang=eng>

Výrobky pôvodom z USA a rôzne vývozy:

<http://www.international.gc.ca/controls-controles/logs-bois/us-eu.aspx?lang=eng>

Dovoz a vývoz ostatných výrobkov a služieb podlieha obchodným pravidlám, ktoré vychádzajú z členstva Kanady v medzinárodných hospodárskych a obchodných inštitúciách (WTO, OECD). Predpisy týkajúce sa potravinárskych výrobkov: povolenie na dovoz potravín, dovozné kvóty, zdravotné normy, označenie potravín, povolenie na dovoz čerstvého ovocia a zeleniny udeľuje Canadian Food Inspection Agency (<http://www.inspection.gc.ca>), špeciálne predpisy na dovoz morských plodov a rýb, špeciálne predpisy na dovoz alkoholických nápojov a ich zdaňovanie (dovoz a distribúciu alkoholu výhradne upravuje každá provincia; s výnimkou provincie Alberta je monopol na dovoz a distribúciu alkoholických nápojov v štátnych rukách).

Rada pre štandardizáciu, The Standards Council of Canada (www.scc.ca) koordinuje pravidlá v oblasti štandardizácie, realizované federálnou vládou, provinciálnymi vládami a súkromnými inštitúciami.

Základnou právnou normou upravujúcou colné procedúry v Kanade je Colný zákon (Custom Act - <http://laws.justice.gc.ca/en/C-52.6/>), Kanadský zákon o colných službách (Canada Border Service Agency Act - <http://laws.justice.gc.ca/en/c-1.4/>) a Zákon o colných sadzbách (Customs Tariff - <http://laws.justice.gc.ca/en/c-54.011/>), ktorým je stanovený colný sadzobník s dovoznými clami.

Dovozný režim

Dovozcovia musia byť registrovaní na Kanadskom daňovom úrade (Canada Revenue Agency, <http://www.cra-arc.gc.ca/>), ktorý im prideluje identifikačné podnikateľské číslo (obsahujúce dovozný aj vývozný účet). Toto číslo musí byť vždy uvedené na príslušných colných dokumentoch. V zmysle colného zákona má Kanadská agentúra pre hraničné služby (Canada Border Service Agency, CBSA, www.cbsa-asfc.gc.ca) oprávnenie fyzicky preveriť každú zásielku.

Zefektívnenie evidencie a platieb umožňuje využívanie tzv. Customs Self-Assessment (<http://www.cbsa-asfc.gc.ca/prog/csa-pad/car-trans-eng.html>), na základe ktorého môže importér dostať predbežný súhlas na dovoz. Ďalšou možnosťou na urýchlenie procesu preclievania tovaru na hranici je Pre-Arrival Review System (PARS). Tento systém umožňuje dovozcom dodať požadované dokumenty vopred, najskôr 30 dní a najneskôr 1 hodinu pred fyzickým doručením tovaru na hranicu.

Colný sadzobník v Kanade je zostavený na základe harmonizovaného systému klasifikácie s členením položiek do desaťmiestneho kódu. Základom pre výpočet cla je cena v parite FOB. Na 90 % tovarových skupín sa vzťahuje hodnotové clo a je vyjadrené ako percento z obchodnej hodnoty tovaru. Vyššie colné sadzby sa vzťahujú predovšetkým na poľnohospodárske a potravinárske komodity. Clo môže uložiť len federálna vláda, provinčné vlády to majú ústavne zakázané. V súčasnosti sú v platnosti nasledujúce kategórie colných sadzieb (<http://www.cbsa-asfc.gc.ca/import/tc-ct-eng.html>):

- Všeobecný colný sadzobník (General Tariff) pre krajiny, na ktoré sa nevzťahuje žiadna z nasledujúcich kategórií,
- Doložka najvyšších výhod (Most Favoured Nation - MFN), pre všetkých členov WTO a krajiny, ktoré majú s Kanadou dvojstranné dohody,
- Britský prednostný sadzobník (British Preferential Tariff-BPT) uplatňovaný voči všetkým členom Britského spoločenstva národov okrem Británie a Írska,
- Všeobecný prednostný sadzobník (General Preferential Tariff-GPT), zahrňujúci viac ako 160 rozvojových krajín a vzťahuje sa na vybrané výrobky,
- Špeciálne bezcolné zaobchádzanie v rámci CARIBCAN pre karibských členov Britského Spoločenstva.

Za colné operácie je zodpovedná Canada Border Services Agency. Kanada pri dovoze tovarov z krajín WTO aplikuje doložku najvyšších výhod. Netarifné prekážky sú uplatňované pri dovoze niektorých poľnohospodárskych výrobkov, hlavne mliečnych výrobkov a hydiny. Kontrole dovozu okrem poľnohospodárskych výrobkov podliehajú zbrane, textil a odevy, oceľ.

Aktuálne pravidlá kontroly dovozu:

http://www.international.gc.ca/controls-controles/about-a_propos/import/importing-importation.aspx?view=d

http://www.international.gc.ca/controls-controles/about-a_propos/impor/canada.aspx?lang=eng

Zoznam kontrolovaných dovozov:

<http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/regulations/C.R.C., c. 604/index.html>

Tarifné kvóty: <http://www.cbsa-asfc.gc.ca/publications/dm-md/d10/d10-18-1-eng.html>

Automatizovaný dovozný referenčný systém Kanadskej agentúry pre kontrolu potravín (AIRS):

<http://www.inspection.gc.ca/plants/imports/airs/eng/1300127512994/1300127627409#>

Štátne dovozné obchodné spoločnosti: V Kanade sa dovoz destilátov, piva a vína uskutočňuje v zmysle Zákona o dovoze destilátov a každá provincia a dve teritória majú zriadené monopoly na dovážanie všetkých alkoholických nápojov do svojich teritórií, či už zo zahraničia alebo z iných provincií. Pre potenciálnych vývozcov vína a ostatných alkoholických nápojov zo SR sú najdôležitejšie monopolné organizácie v Ontariu LCBO (Liquor Control Board of Ontario, <http://www.lcbo.com/main/en.shtml?promo=05>) a v Quebecu SAQ (Société des Alcools du Québec, <http://www.saq.com/>).

Zoznam spoločností, ktoré majú výhradné právo pre dovoz alkoholických nápojov do ostatných provincií Kanady: http://www.canadianvintners.com/?page_id=193

Informačný portál CBSA (Canada Border Services Agency) - dovoz:

<http://www.cbsa-asfc.gc.ca/sme-pme/i-guide-eng.html>

Zóny voľného obchodu (Foreign Trade Zone): <http://www.fin.gc.ca/ftz-zf/index-eng.asp>

Podmienky dovozu tovarov zo SR:

Cenným zdrojom informácií pre slovenských exportérov, ktorí majú záujem o umiestnenie svojej produkcie na kanadskom trhu, je **databáza EÚ pre prístup na trhy tretích krajín, označovaná ako MADB (Market Access Database)**, ktorá podrobne informuje o všetkých podmienkach, colných sadzbách a ďalších požiadavkách pre vstup tovarov z krajín EÚ (a teda aj zo SR) na tretie trhy, medzi nimi aj do Kanady. Kanada neuplatňuje vo vzťahu k SR žiadne špecifické bilaterálne tarifné alebo netarifné ochranné nástroje obchodnej politiky nad rámec pravidiel, platných vo vzťahu ku všetkým krajinám EÚ.

Databáza MADB: <http://madb.europa.eu/mkaccdb2/indexPubli.htm>

Používateľská príručka MADB: http://madb.europa.eu/userguide/SK_def.pdf

Ďalším vhodným zdrojom aktuálnych informácií o podmienkach vývozu do Kanady je **databáza TARIC:**

http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en

Elektronické databázy daňovej a colnej únie EÚ:

http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/databases/index_en.htm

Vývozný režim

Kanada neuplatňuje vývozné clá. Niektoré kategórie tovarov, technológií smerujúcich z Kanady do vybraných krajín vyžadujú, aby exportér vopred dostal federálne exportné povolenie (licenciu) z Ministerstva zahraničných vecí, obchodu a rozvoja (DFATD). Dôležitým zdrojom informácií pre exportérov je „Sprievodca systémom kontroly kanadského exportu“ - Guide to Canada's Export Controls, <http://www.international.gc.ca/controls-controles/about->

[a_propos/expor/guide.aspx](#), ktorý obsahuje kompletný zoznam tovarov podliehajúcich licenčnému konaniu pri vývoze. Tovary v nich uvedené vyžadujú exportné povolenie do všetkých krajín, okrem USA, spolu s detailnými popismi všetkých požadovaných postupov a procedúr.

Informačný portál CBSA (Canada Border Services Agency) - vývoz:

<http://www.cbsa-asfc.gc.ca/sme-pme/e-guide-eng.html>

Ochrana práv duševného vlastníctva:

<http://www.canadabusiness.ca/eng/page/2861/>

Označovanie tovarov dovážaných do Kanady:

<http://www.cbsa-asfc.gc.ca/publications/dm-md/d11/d11-3-1-eng.html>

4.2 Základná štatistika zahraničného obchodu Kanady

Kanada je členskou krajinou všetkých elitných ekonomických klubov (OECD, WTO, G7, G20), deklaruje vysokú otvorenosť svojej ekonomiky a jej orientáciu na vývoz. Exportná výkonnosť a dovozná náročnosť jej hospodárstva je však v porovnaní so SR nižšia a pohybuje sa na úrovni 30 %. Vývoz aj dovoz tovarov majú dlhodobu mierne stúpajúci trend s výnimkou roku 2009, odkedy však možno pozorovať prechod z aktívneho salda obchodnej bilancie (dovtedy na úrovni dosahujúcej 50 mld. CAD) na saldo pasívne. Kanadský vývoz v roku 2016 (vykazovaný na základe colných štatistík, ktoré sa mierne líšia od údajov evidovaných na základe platobnej bilancie) dosiahol 517,00 mld. CAD a v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesol o necelých 1,33 %. Dovozy v roku 2016 predstavovali 533,34 mld. CAD a v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesol o 0,6 %. Saldo obchodnej bilancie sa po minulom roku prepadlo na úroveň -16,33 mld. CAD.

Základná charakteristika zahraničného obchodu Kanady za obdobie 2012 – 2016 je uvedená v nasledujúcom prehľade:

	2012	2013	2014	2015	2016	Index 2016/15
Vývoz	455,17	471,95	525,01	524,03	517,00	98,7
Dovoz	462,07	475,63	512,08	536,29	533,34	99,4
Obrat	917,25	947,58	1 037,09	1 060,32	1050,34	99,1
Saldo	-6,9	-3,68	12,93	-12,26	-16,33	133,2

Zdroj: [Ministerstvo priemyslu Kanady](#) (platí pre všetky štatistiky zahraničného obchodu uvedené v tejto informácii)
Údaje v mld. CAD (vykazované na základe colných štatistík)

4.2 Tovarová štruktúra zahraničného obchodu Kanady

VÝVOZ:

Hlavnou tovarovou skupinou kanadského vývozu v štruktúre podľa HS2 sú motorové vozidlá, (85,1 mld. CAD v r. 2016 alebo 16,47 % celkového vývozu pri medziročnom náraste o 10,5 %). Dôležité sú aj nerastné palivá (15,9 % vývozu v r. 2016; pokles o 16,75 %), mechanické stroje a zariadenia (7,68 %; za rok 2016 zaznamenalo nárast o 0,14 %,), drahé kovy (25,1 mld. CAD, za rok 2016 zaznamenali nárast o 2,65 %, podiel na celkovom exporte 4,86 %). Hlavné trendy vývozu hlavných komodít podľa HS2, zaznamenané, sú uvedené v nasledujúcom prehľade.

Zahranický obchod Kanady – vývoz HS2
VÝVOZ – HS2

Kap. HS2	2014	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016
Vývoz celkom	455 170,7	471 948,1	525 013,0	99,82	100,0
Z toho:					
87 motorové vozidlá	66 344,42	77 054,56	85 161,00	110,52	16,47
27 nerastné palivá	142 455,12	99 157,22	82 545,61	83,25	15,97
84 jadrové reaktory, kotly	36 100,15	39 776,86	39 721,10	99,86	7,68
71 drahé kovy	24 115,47	24 463,61	25 111,60	102,65	4,86
44 drevo a výrobky z dreva	13 968,65	14 930,24	17 461,60	116,95	3,38
85 elektrické stroje, zariadenia	15 086,90	16 880,26	16 729,75	99,11	3,24
39 plasty a výrobky z nich	14 567,86	15 944,07	16 062,11	100,74	3,11
88 lietadlá a ich časti	13 756,89	15 782,93	13 614,23	86,26	2,63
30 farmaceutické produkty	7 816,99	9 864,64	11 122,11	112,75	2,15
76 hliník a výrobky z hliníka	9 788,15	10 504,24	10 702,43	101,89	2,07

Údaje v mil. CAD

DOVOZ:

Hlavnou tovarovou skupinou kanadského dovozu podľa HS2 sú motorové vozidlá (položka 87 HS2), ktorých dovoz v roku 2016 dosiahol 89,3 mld. CAD pri medziročnom náraste o 4,6 %. Na celkovom dovoze sa podieľali 16,75 %. Nasledujú jadrové reaktory, kotly, stroje, prístroje a mechanické zariadenia (položka 84 HS2, 81,9 mld. CAD, 15,3 % celkového dovozu v r. 2016, nárast o 0,84 %), elektrické stroje, zariadenia (pol. 85 HS2, 52,4 mld. CAD, podiel na dovoze 9,8 %)

DOVOZ – HS2

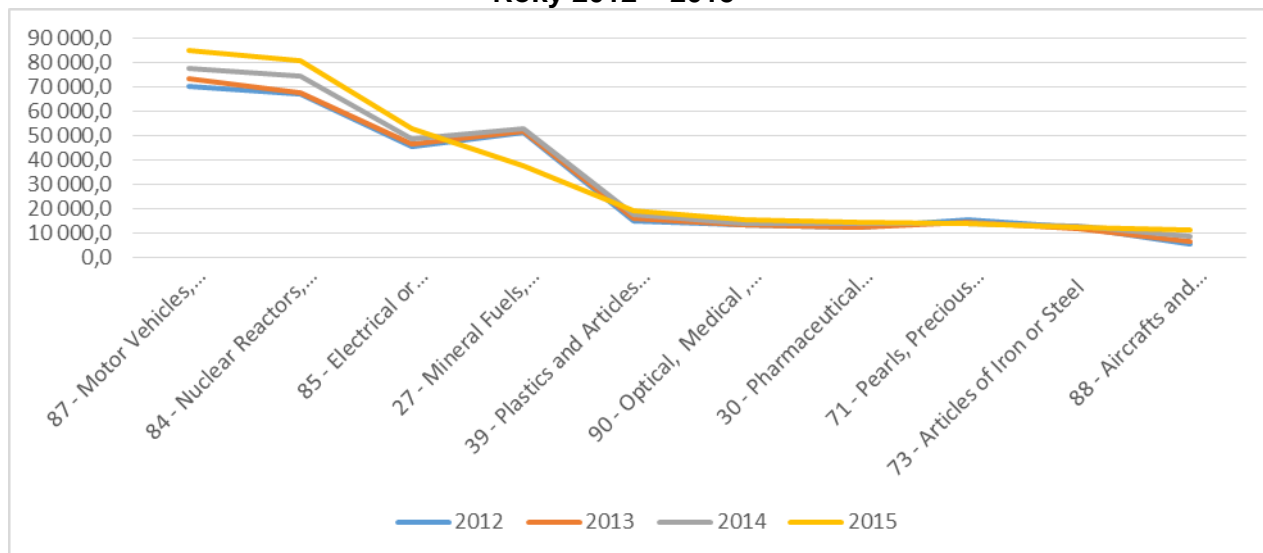
Kap. HS2	2014	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016
Dovoz celkom	512 200,0	536 296,4	533 342,2	99,4	100,0
Z toho:					
87 motorové vozidlá	77 997,12	85 377,19	89 324,89	104,6	16,75
84 jadrové reaktory, kotly	74 711,28	81 220,71	81 905,53	100,8	15,36
85 elektrické stroje, zariadenia	48 760,53	52 793,19	52 493,36	99,4	9,84
27 nerastné palivá	52 870,73	37 865,76	33 480,71	88,4	6,28
39 plasty a výrobky z nich	17 774,30	19 093,09	19 523,82	102,3	3,66
90 optické prístroje	14 177,67	15 669,77	15 828,76	101,0	2,97
30 farmaceutické výrobky	13 800,19	14 560,05	15 132,19	103,9	2,84
71 drahé kovy	14 137,14	13 958,41	13 946,76	99,9	2,61
73 výrobky zo železa, ocele	10 190,74	11 166,44	11 622,87	104,1	2,18
88 lietadlá	12 956,24	12 496,27	11 168,91	89,4	2,09

Údaje v mil. CAD

Dlhodobé trendy dovozu 10 hlavných tovarových skupín podľa HS2 za obdobie rokov 2003-2014 sú znázornené v nasledujúcom grafe. Ako možno vidieť, dovoz dvoch hlavných

tovarových skupín (87 – vozidlá a 84 – jadrové reaktory, kotly stroje) sa od r. 2003 výraznejšie nezmenil a po veľkom poklese v krízovom roku 2009 sa v r. 2014 dostal mierne nad hodnotu, ktorá bola evidovaná pred desiatimi rokmi. Dovoz nerastných surovín (pol. 27) zaznamenáva s výnimkou roku 2009 stúpajúcu tendenciu. Dovoz elektrických strojov (pol. 85) rovnako dlhodobo rastie, hoci pomalým tempom.

**Tovarová štruktúra kanadského dovozu podľa HS2
Roky 2012 – 2015**

4.4 Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu

VÝVOZ:

Pozícia **USA** ako hlavného obchodného partnera Kanady je dlhodobo stabilná (v roku 2016 podiel USA na celkovom vývoze dosiahol 76,3 %, pričom v porovnaní s predchádzajúcim rokom zaznamenal pokles o 1,9 %. Vývoz do ostatných krajín nedosahuje 5 % a hoci postupne rastie, nepredstavuje tempo, ktoré by mohlo dominanciu USA vôbec niekedy v dlhodobom časovom horizonte ohroziť. Hlavným partnerom v Ázii je **Čína**, ktorá je v súčasnosti druhým najdôležitejším exportným partnerom Kanady, kam v roku 2016 smerovalo 34,1 % vývozu. Z krajín EÚ Kanada najviac exportuje do **Veľkej Británie** (3,3 % celkového vývozu v roku 2016 a tretie miesto medzi krajinami, nárast o 7,2 %,).

VÝVOZ – krajiny

	2014	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016
Vývoz celkom	470 035,3	522 610,3	519 499,7	0,99	100,0
Z toho:					
• USA	404 702,01	402 160,20	394 369,24	98,1	76,3
• Čína	19 294,91	20 172,58	20 972,38	104,0	4,1
• Veľká Británie	15 222,05	15 951,93	17 098,29	107,2	3,3
• Japonsko	10 759,57	9 777,16	10 722,04	109,7	2,1
• Mexiko	5 652,29	6 648,77	7 632,05	114,8	1,5
• Južná Kórea	4 176,73	4 019,33	4 368,86	108,7	0,8
• Nemecko	3 120,14	3 610,34	4 062,59	112,5	0,8

• India	3 223,12	4 317,23	3 983,01	92,3	0,8
• Francúzsko	3 312,42	3 136,58	3 403,96	108,5	0,7
• Belgicko	3 525,69	3 125,13	3 214,32	102,9	0,6
• Holandsko	3 844,12	3 557,24	2 843,33	79,9	0,5
• Taliansko	4 172,23	2 278,80	2 340,09	102,7	0,5
• Hong Kong	4 597,79	3 913,91	2 334,83	59,7	0,5
• Brazília	2 176,09	2 250,46	2 045,42	90,9	0,4

Udaje v mil. CAD

DOVOZ:

Hlavným obchodným partnerom v dovoze sú USA, ktorých pozícia (52,3 % celkového dovozu v r. 2016, čo predstavuje pokles oproti rovnakému obdobiu minulého roka o 2,5 %). Poradie ďalších krajín je nasledovné: Čína (12,1 % celkového dovozu za rok 2016, pokleso 1,9%, Mexiko (6,2 %, nárast o 6,4 %,)

Japonsko (3,0 %, nárast o 6,9% oproti rovnakému obdobiu minulého roka). Z krajín EÚ Kanada dováža najmä z Nemecka (3,2 % celkového dovozu v r. 2014 a 5. miesto, pokles o 0,7 % oproti rovnakému obdobiu minulého roka), Veľkej Británie (1,5 %, – 1,8 % t.j. pokles o 10,2% oproti rovnakému obdobiu minulého roka), Talianska (143 %, za r. 2016) a Francúzska (1,1 %, za r. 2016).

Zahraničný obchod Kanady – dovoz krajiny

	2014	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016
Dovoz celkom	512 199,97	536 296,45	533 342,25	99,4	100
Z toho:					
• USA	278 509,80	285 442,86	278 275,94	97,5	52,2
• Čína	58 688,30	65 656,78	64 386,19	98,1	12,1
• Mexiko	28 832,34	31 199,22	33 182,39	106,4	6,2
• Nemecko	15 965,27	17 360,22	17 240,50	99,3	3,2
• Japonsko	13 322,27	14 776,00	15 802,55	106,9	3,0
• Južná Kórea	7 245,44	8 241,06	10 603,42	128,7	2,0
• Veľká Británie	9 206,79	9 195,12	8 258,26	89,8	1,5
• Taliansko	6 422,98	7 370,10	7 540,35	102,3	1,4
• Francúzsko	5 961,91	6 803,76	5 978,57	87,9	1,1

Udaje v mil. CAD

4.5 Vývoj zahraničného obchodu so SR

Kanada predstavuje po USA druhého najdôležitejšieho obchodného partnera SR na americkom kontinente. V celkovom hodnotení hlavných exportných teritórií SR v roku 2016 jej patrilo 33. miesto. SR si s Kanadou dlhodobo udržiava aktívne saldo obchodnej bilancie, pričom celkový obrat vzájomného obchodu sa za ostatných 5 rokov zdvojnásobil.

Slovenský vývoz do Kanady zaznamenal v priebehu rokov postupný rast. V roku 2014 sme zaznamenali mierny pokles vývozu o 3,1%. V roku 2016 stúpol vývoz v medzioročnom porovnaní o takmer 170% a dovoz o 10,9%. Hlavnou tovarovou skupinou vývozu v štruktúre podľa HS2 sú motorové vozidlá, ktorých podiel tvorí 72,8%, stroje, prístroje a mechanické zariadenia (12,9%), elektrické stroje a zariadenia (4,22%) a nábytok (1,85%).

Dovoz v rokoch 2010-2011 rástol tempom 14,6 % a 28,2 %, v roku 2012 došlo k jeho poklesu o 3,6 %. V r. 2013 sa dovoz z Kanady zvýšil o 82 %, predovšetkým vďaka podstatnému nárastu dovozu železnej rudy, ktorá pokryla viac ako polovicu dovozu pri nulovom objeme v predchádzajúcom roku. V roku 2014 dovoz z Kanady poklesol o 47,7 %

na 50,14 mil. eur. V roku 2015 dosiahol slovenský dovoz z Kanady hodnotu 79,3 mil. EUR čo predstavuje nárast oproti rovnakému obdobiu minulého roka o 58,1%. V roku 2016 stúpol dovoz o 9,6 % na hodnotu 88,8 mil. EUR.

Základná charakteristika zahraničného obchodu medzi SR a Kanadou za obdobie rokov 2011-2016 je uvedená v nasledujúcom prehľade:

V mil. EUR	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Index 2016/15
Vývoz	130,90	138,40	150,7	146,0	166,7	283,4	1,6991
Dovoz	54,20	52,60	95,8	50,1	79,3	88,8	1,0958
Obrat	185,10	191,00	246,5	196,1	246,0	372,2	1,513
Saldo	76,70	85,80	54,9	95,9	87,4	194,6	2,226

Zdroj: ŠÚ SR/MZVaEZ SR
údaje v mil. EUR

Tovarová štruktúra zahraničného obchodu SR – Kanada:

VÝVOZ

Kľúčovou položkou slovenského vývozu v štruktúre podľa HS2 sú vozidlá (iné ako koľajové), ktorých podiel na celkovom vývoze v roku 2016 dosiahol 72,8 % pri medziročnom náraste o 72,3 %, Jadrové reaktory, kotly, stroje, prístroje a mechanické zariadenia sa na vývoze v r. 2016 podieľali 12,94 % pri medziročne medziročnom náraste o až o 111,3 %. Elektrické stroje, zariadenia tvorili 4,2 % podiel pri medziročne medziročnom náraste o 107,2 %.

Ostatné tovarové skupiny sa na celkovom vývoze podieľali menej ako dvomi percentami.

Položka HS2	2014	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016 (%)
Vývoz celkom	150 712	166 737	283 302	114,0	100,0
Z toho:					
87 vozidlá iné ako koľajové, ich časti	106 714	119 753	206 294	1,7227	72,82
84 jadrové reaktory, kotly, stroje	14 939	17 344	36 663	2,1138	12,94
85 elektrické stroje, zariadenia	3 008	5 762	11 943	2,0724	4,22
94 nábytok, svietidlá	5 973	5 330	5 249	0,9847	1,85
73 výrobky zo železa alebo ocele	2 943	2 967	4 273	1,4400	1,51
40 kaučuk a výrobky z neho	2 255	2 930	4 131	1,4096	1,46
95 hračky, športové potreby	1 957	1 499	2 121	70,7	0,9
64 obuv	2 748	1 323	1 616	81,9	0,8
76 hliník a predmety z hliníka	737	1 176	1 358	86,6	0,7
31 hnojivá	445	1 159	1 090	106,3	0,7

Zdroj: ŠÚ SR/MZVaEZ SR, údaje v tis. EUR

DOVOZ

Hlavnou položkou slovenského dovozu z Kanady v roku 2016 v štruktúre podľa HS2 boli nerastné palivá, minerálne látky, ktoré pokryli 32,76 % celkového dovozu a v porovnaní s predchádzajúcim rokom poklesol o 8,5%. Dôležitý bol aj dovoz položky 88 lietadlá, kozmické lode a ich časti a súčasti (16,5 % dovozu), strojov a zariadení (16,21%) a farmaceutických výrobkov (4,1 % celkového dovozu).

HS2	2014	2015	2016	Index 2016/15	Podiel 2016 (%)
Dovoz celkom	50 597	79 990	86 886	1,0958	100,0
Z toho:					
27 nerastné palivá, minerálne látky	10 746	33 187	28 466	0,8577	32,76
88 Lietadlá, kozmické lode a ich časti a súčasti	51	13 244	14 357	1,0840	16,52
84 jadrové reaktory, kotly, stroje	4 271	2 948	14 088	4,7786	16,21
30 farmaceutické výrobky	3 377	3 288	3 500	1,0642	4,03
85 elektrické stroje, zariadenia	3 292	4 681	2 890	0,6173	3,33
07 zelenina, jedlé rastliny	1 665	2 026	2 869	2,4686	3,30
21 Rôzne jedlé prípravky:	1 404	1 966	2 574	1,2700	2,96
90 nástroje a prístroje optické, meracie	1 478	4 018	2 379	1,2095	2,74

Zdroj: ŠÚ SR/MZVaEZ SR, údaje v tis. EUR

Očakávaný vývoj zahraničného obchodu medzi SR a Kanadou:

V nasledujúcom období možno očakávať, že náraste slovenského vývozu do Kanady v roku 2016 dôjde v nasledujúcom období k jeho opätovnému oživeniu a rastu na úrovni 5-10 %. Celkový objem slovenského vývozu však s veľkou pravdepodobnosťou bude aj naďalej závisieť od hlavnej komodity – osobných automobilov, ktorých dominantné postavenie zatiaľ nemá šancu ohroziť žiadna z ostatných tovarových skupín, vyvázaných v súčasnosti do Kanady. Za stimulujúci faktor do budúca možno označiť ukončenie rokovaní k novej **súhrnnej hospodárskej a obchodnej dohode medzi EÚ a Kanadou (CETA)**, od implementácie ktorej očakávajú veľa obidve zmluvné strany.

Komplexná hospodárska a obchodná dohoda (CETA), bola podpísaná predstaviteľmi Kanady a EÚ v Bruseli dňa 30.10.2016 – počas slovenského predsedníctva v Rade EÚ. Európsky parlament vyjadril súhlas s dohodou CETA dňa 15.2.2017. Na kanadskej strane bol návrh zákona o ratifikácii dohody CETA schválený parlamentom dňa 11.5.2017. **Posledným legislatívnym krokom bol podpis generálneho guvernéra Kanady - Royal Assent, ktorý bol udelený dňa 16.5.2017.** Následne budú zverejnené vykonávacie predpisy a regulačné zmeny. Týmto bude Kanada pripravená na predbežné uplatňovanie dohody CETA k dátumu, ktorý bude určený v koordinácii s EÚ. (Stanovený termín predbežného uplatňovania dohody CETA je jar - leto 2017). Plnohodnotné uplatňovanie bude možné až po jej ratifikácii vo všetkých ČŠ EÚ. Cieľom **CETA** je prehĺbiť ekonomické vzťahy medzi EÚ a Kanadou zlepšením prístupu na trhy s priemyselnými produktmi, poľnohospodárskymi výrobkami a službami.

Podstatou CETA je eliminácia ciel, obe strany odstránia clá u viac ako 99% tarifných položiek, z toho 98,4% od vstupu dohody do platnosti. Clá v priemyselnom sektore budú plne liberalizované (tzv. pokrytie CETA v tomto sektore je 100%). V poľnohospodárskom sektore bude na konci prechodného obdobia liberalizovaných 93% položiek. U najcitlivejších položiek boli dohodnuté tarifné kvóty: Dôležité je, že CETA nemení legislatívu EÚ v citlivých oblastiach, ako sú napr. hormóny v mäse, GMOs a pod. V oblasti investícií CETA odstráni alebo zmierni investičné prekážky na horizontálnej úrovni i v konkrétnych sektoroch, čím sa zvýši právna istota a predvídateľnosť investičného prostredia. Očakáva sa že CETA zvýši vzájomný bilaterálny obchod s tovarom a službami o 22,9% (25,7 mld. €) a posilní hospodársky rast a zamestnanosť na oboch stranách Atlantiku. Najväčší prínos by CETA mala predstavovať pre poľnohospodársky sektor, potravinové výrobky a nápoje, chemikálie, plasty a gumárske výrobky.

CETA je šancou aj pre slovenské podnikateľské subjekty - očakáva sa zvýšenie objemu vzájomného obchodu, hlavne rast vývozu širokého spektra tovarových skupín, kde však aj

vyšší dovoz môže mať svoje pozitíva obohatením slovenského trhu. Do dohody CETA sa podarilo zapracovať defenzívne požiadavky agrosektora SR, ktoré sú dôležité na ochranu slovenského trhu. Očakávané pozitíva odstraňovania colných sadzieb a netarifných prekážok obchodu sa vzhľadom na nízky podiel CA na celkovom exporte SR (cca 0,23%) prejavia hlavne nepriamo cez možnosť zvýšenia slovenských vývozov ako subdodávok do členských krajín EÚ a následne do CA. V sektore služieb sa otvára možnosť využiť skladové a prepravné kapacity slovenských firiem pri zabezpečovaní logistického servisu kanadským subjektom, ako aj možnosť vytvárania integrovaných servisných, call- a marketingových centier pre kanadské subjekty expandujúce na východné trhy (Rusko, Ukrajina). CETA tiež vytvára predpoklady pre rast priamych zahraničných investícií a znamená zjednodušenie pravidiel pre mobilitu pracovnej sily.

- Viac o dohode CETA: <http://www.economy.gov.sk/komplexna-hospodarska-a-obchodna-dohoda-medzi-eu-a-kanadou--ceta-/143778s>
- Informačný zdroj Európskej komisie: <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ceta/>

Možnosti rastu slovenského vývozu do Kanady sú široké. Ich základom je podstatné rozšírenie komoditného spektra a zníženie súčasnej výraznej závislosti od jednej tovarovej skupiny, osobných automobilov, ktorých vývoz rozhodujúcou mierou ovplyvňuje konečnú bilanciu. Šancu uplatniť sa na kanadskom trhu popri tradičných komoditách ako je nábytok alebo obuv majú aj ďalšie tovarové skupiny, ktoré boli doposiaľ exportované iba v menších objemoch alebo ich vývoz medzi jednotlivými rokmi bol dosť nevyvážený. Ide predovšetkým o nasledujúce komodity:

- stroje a zariadenia používané v rôznych priemyselných odvetviach, motory a mechanické zariadenia;
- elektrické stroje a zariadenia, elektrické rozvádzače, meracie a regulačné prístroje;
- obuv;
- športové potreby, detské kočíky, hračky hry;
- výrobky a konštrukcie zo železa, ocele, hliníka;
- výrobky z plastických hmôt, kaučuku, gummy;
- zariadenia na ohrievanie a chladenie, čerpadlá;
- stroje a zariadenia pre poľnohospodárstvo;
- diely a príslušenstvo motorových vozidiel, ložiská;
- cukrovinky.

Otvorené možnosti vyšších foriem výrobných spolupráce existujú v oblasti informačných a komunikačných technológií, inovácií, aplikovanej vedy a výskumu, potravinárskeho priemyslu, energetiky, obnoviteľných zdrojov energie. V súvislosti s rozvojom bytovej výstavby možno pozorovať rast dopytu po nábytku, bytovom vybavení a zariadeniach pre domácnosť.

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

5.1 Obchodné zvyklosti v teritóriu

Kanada patrí medzi najvyspelejšie krajiny sveta s vysokou životnou úrovňou a kvalitným vzdelávacím systémom, čomu zodpovedá aj vysoký štandard komunikácie na podnikateľskej úrovni. Slovenský exportér prichádza do náročného prostredia, ktoré netoleruje neprofesionalitu a nepripravenosť na rokovanie po každej stránke – odbornej, jazykovej, komunikačnej alebo sociálnej. Obchodné zvyklosti v Kanade sa riadia pravidlami a postupmi vyplývajúcimi z jej záväzkov ako aktívneho člena elitných medzinárodných hospodárskych a obchodných organizácií (WTO, OECD) a tiež praxou, bežnou v obchodnom styku medzi podnikateľskými subjektmi v priemyselne vyspelých krajinách.

Napriek tomu treba konštatovať, že nadväzovanie nových obchodných kontaktov s kanadskými firmami má svoje určité špecifiká. Kanada je druhým najrozľahlejším štátom sveta, s čím treba počítať už pri prvých úvahách o formách a nástrojoch prípravy a realizácie vývozného prípadu. Federatívne usporiadanie Kanady v praxi znamená, že každá provincia má svoju vlastnú vládu s rozsiahlymi právomocami a čiastočne aj vlastnou reguláciou trhu. Podnikateľské subjekty môžu byť registrované na federálnej alebo iba provinčnej úrovni. Umiestnenie produkcie do jednej z provincií pritom ešte nemusí znamenať voľnosť jej pohybu a bezproblémový predaj po celej krajine. Kanada aj napriek svojej obrovskej rozlohe predstavuje relatívne malý spotrebiteľský trh, kde na ploche takmer 10 mil. km² žije 34 mil. obyvateľov. Uvedený faktor môže zohrávať dôležitú úlohu pri úvahách slovenského exportéra o jeho vstupe na severoamerický kontinent a váhaní medzi kanadským a desaťnásobne väčším trhom v USA.

Typickou črtou Kanady je jej multikulturalizmus, veľká národnostná a etnická pestrosť obyvateľstva. Rasizmus je neznámym pojmom a akékoľvek narážky tohto druhu sa vždy stretávajú s odmietavou reakciou. Väčšinu etnických skupín predstavujú prisťahovalci, preto je spoločensky neprípustné zvýrazňovanie niektorej rasy, etnickej skupiny alebo náboženskej orientácie. Z toho dôvodu sa na trhu ani nepreferujú výrobky s náboženským podtextom. Nazývať pôvodných obyvateľov Kanady Indiánmi nie je vhodné, používa sa skôr „First nations“ alebo „Aboriginal people“.

Prístup kanadských firiem k rokovaniam je vecný a pragmatický, snažia sa vždy sústrediť priamo na podstatu konkrétneho obchodného prípadu. Na obchodné rokovanie treba prísť vždy dobre pripravený, pretože Kanadania neradi strácajú čas neúčelnou komunikáciou bez konkrétnych výsledkov. Je bežným zvykom, že hneď po zoznámení oslovujú partnera krstným menom, čo však nemožno považovať za prejav záujmu o bližší osobný kontakt, pretože tu ide výhradne o prvok zjednodušujúci komunikáciu. Oslovenie krstným menom v písomnej (elektronickej) korešpondencii možno očakávať už po výmene prvých informácií. Na druhej strane treba počítať s tým, že pri rozhodovaní budú kanadskí podnikatelia veľmi konzervatívni a dôkladne budú prehodnocovať svoje konečné stanovisko. Priemerná informovanosť o aktuálnom dianí v Európe je medzi Kanadami nižšia, čo môže niekedy viesť k pocitu, že partner slovenskej firme príliš nedôveruje. Netreba tu však zabúdať na skutočnosť, že súčasné dlhové problémy krajín ako Grécko, Španielsko alebo Portugalsko, o ktorých sa v domácej tlači pomerne často píše, sú príčinou toho, že Kanadania sú opatrní pri komunikácii s každou firmou, prichádzajúcou z Európy. Neoceniteľnú úlohu tu môžu zohrať vhodné referencie na kanadské firmy, pôsobiace v SR alebo predchádzajúce skúsenosti s exportom do USA.

Pri hodnotení možností a spôsobov prieniku na kanadský trh, ktorý je s trhom v susedných USA výrazne prepojený vďaka dohode NAFTA, treba vziať do úvahy predovšetkým jeho určité špecifiká, ako napríklad:

- Koncentrácia trhu: ekonomický život Kanady je sústredený okolo niekoľkých hlavných metropolitných centier – Toronto, Montreal, Vancouver, Calgary, Winnipeg, Edmonton. Mimo uvedených mestských aglomerácií je pravdepodobnosť úspechu obchodného prípadu nižšia. Podstatná časť dovozu tovarov z krajín EÚ je realizovaná firmami, ktoré majú sídlo v dvoch ekonomicky najsilnejších provinciách Ontario (hlavne oblasť veľkého Toronta) a Quebec.
- Výrazná orientácia na obchod s USA, celkovo nízky podiel krajín EÚ na obchodnej výmene: viac ako 75 % kanadského vývozu a 54 % dovozu je realizovaných s USA. Podiel krajín EÚ na celkovom vývoze Kanady dosahuje 7 %, na dovoze 11 %, čo je veľmi málo.
- Dlhodobá nízka diverzifikácia slovenského vývozu do Kanady a dlhšia návratnosť vstupnej investície do rozpracovania obchodného prípadu: Vývoz osobných automobilov dosahuje 74 % celkového vývozu, pričom podiel ostatných tovarových skupín neprevyšuje niekoľko percent, v hodnotovom vyjadrení ide rádovo „iba“ o milióny eur. Návratnosť vstupnej investície za vynaložené výdavky počas akvizičnej činnosti, prieskumu trhu a uvedení výrobku na trh sa pritom predlžuje úmerne v závislosti od celkového objemu predaja. Bolo by optimistické očakávať, že predaj novej komodity zo SR, ktorá sa do Kanady doposiaľ vyvážala v malých objemoch, dosiahne v krátkom čase hodnotu desiatok alebo stoviek miliónov eur.
- Vysoká náročnosť trhu, silná konkurencia: prakticky vo všetkých sektoroch treba počítať so silnou konkurenciou, či už domácou alebo zahraničnou. Základom je preto presvedčiť partnerov o výhodách vlastnej ponuky v porovnaní s konkurenciou. Rozhodujúcim parametrom rozhodovania je optimálny pomer medzi kvalitou a cenou.
- Kozmopolitný a multikultúrny charakter kanadskej spoločnosti: zodpovedá tomu aj spotrebiteľské správanie, ktoré sa neobmedzuje iba na určité druhy alebo vlastnosti tovarov. Pre slovenského exportéra je zaujímavá početná skupina imigrantov z Poľska, Ukrajiny, Česka, Maďarska, Bulharska a samozrejme aj zo Slovenska.
- Geografické podmienky, náročnosť počasia: Kanada má drsné podnebie s veľkými teplotnými rozdielmi v zime a lete. Z východu na západ krajiny sa možno prepraviť iba letecky, nakoľko ide o vzdialenosti nad 4 tisíc kilometrov. Rokovať v priebehu jedného týždňa v Toronte a napríklad vo Vancouveri alebo Calgary je veľmi náročné časovo aj finančne (ceny vnútroštátnych leteniek sa pohybujú na úrovni 700-800 CAD).
- Lacné dovozy z tretích krajín: dodávatelia tovarov z juhovýchodnej Ázie a Latinskej Ameriky (predovšetkým Čína, India, Mexiko, Brazília) svojou cenovou politikou deformujú trh. Existuje tu tiež riziko, že cena slovenského výrobku bude porovnávaná s cenou podobného „ázijského“ tovaru, hoci nižšej kvality.

Obchod s niektorými potravinárskymi výrobkami (mliečne produkty, hydina, vajcia) je riadený špecifickým systémom dodávateľských vzťahov, tzv. „supply management system“, ktorý chráni domácich producentov pred zahraničnou konkurenciou a umožňuje aplikovať vysoké dovozné clá, napr. až do 295,5 % na mlieko, 238 % na vajcia, 245,5 % na syry, 249 % na kuracie mäso. Vďaka týmto ochranným opatreniam sa v krajine darí držať vysoké ceny týchto výrobkov, ktoré sú v porovnaní s bežnými svetovými cenami dvakrát vyššie.

Balenie a doprava: Vzhľadom na veľkú vzdialenosť Kanady od SR je vhodné zasielať tovary v kontajneroch. Všetky kontajnery sú pri vstupe do Kanady podrobené röntgenovej kontrole. Zvláštne predpisy platia pre potraviny a iné citlivé tovary.

Označovanie tovaru: Podľa ústavy majú federálne inštitúcie Kanady dva oficiálne jazyky, anglický a francúzsky. Jedinou provinciou, ktorá je tiež oficiálne dvojjazyčná, je New Brunswick. Oficiálnym jazykom provincie Quebec je francúzština. Pri označovaní produktov

treba preto počítať s požiadavkou na ich dvojjazyčné označenie. Oficiálne platí metrický systém, v bežnom živote sa však stále používajú niektoré britské miery (napr. libry, galóny). Elektrická sieť má napätie 110 V/60 Hz.

Sprievodca predpismi na balenie a označovanie tovaru v Kanade:

<http://www.competitionbureau.gc.ca/eic/site/cb-bc.nsf/eng/01248.html>

Legislatíva (Consumer Packaging and Labelling Act):

<http://www.laws.justice.gc.ca/eng/acts/C-38/index.html>

Databáza kanadských ochranných známk (Trade marks Database):

<http://www.ic.gc.ca/app/opic-cipo/trdmrks/srch/tmSrch.do?lang=eng>

Akčný plán prístupu Kanady na globálne trhy:

<http://international.gc.ca/global-markets-marches-mondiaux/index.aspx?lang=eng>

Príručka „Step-by-step guide to importing goods to Canada:

<http://www.cbsa-asfc.gc.ca/import/guide-eng.html>

5.2. Marketingová stratégia pri vývoze do Kanady

Kanada je federálny štát, kde jednotlivé provincie a teritória majú veľkú samostatnosť v daňovej a podnikateľskej oblasti, preto tu prakticky nemožno hovoriť o jednotnom modelovom systéme marketingovej stratégie pre celú krajinu, ktorej by sa mal slovenský vývozca striktnie držať. Pre každý výrobok alebo tovarovú skupinu musí byť prispôsobená a vypracovaná individuálna stratégia prieniku na trh, spoločným menovateľom je nevyhnutnosť získať čo najviac aktuálnych informácií o tom, či sa daný výrobok už vyrába v Kanade (pre domáci trh alebo na vývoz – do akých teritórií), aké má parametre, objemy predaja na domácom trhu (podiel rovnakých výrobkov z dovozu), aké sú podmienky pre uvedenie daného výrobku na trh (certifikácie, osvedčenia, skúšky – pozor na ich platnosť na celom území Kanady), spôsoby a formy distribúcie a servisných služieb, aká je obchodná a cenová politika konkurencie.

V prvej fáze treba prirodzene počítať s vyššími vstupnými nákladmi na zabezpečenie akvizičnej činnosti a veľmi dobre si treba zvážiť výber obchodných partnerov, s ktorými sa začne rokovať. Vzhľadom na značnú geografickú vzdialenosť od SR a časový posun, ktorý je niekoľkohodinový aj v rámci Kanady (medzi Ottawou/Torontom/Montrealom a Vancouverom predstavuje 3 hodiny), musí byť každá pracovná cesta vopred dôkladne naplánovaná s alternatívnymi riešeniami v prípade zrušenia dohodnutých stretnutí na poslednú chvíľu. Treba mať pritom na vedomí, že s Kanadou sa nedá obchodovať na diaľku, partnerov a trh treba poznať osobne, čo prirodzene so sebou prináša vyššie náklady. Pri výbere vhodných partnerov možno využiť pomoc zastupiteľského úradu SR v Ottawe, prípadne sa obrátiť na honorárne konzuláty SR v Toronte, Montreale, Calgary alebo Vancouveri.

Úspešnosť presadenia sa na kanadskom trhu závisí od druhu a parametrov výrobku, ako aj od očakávaných objemov predaja. V závislosti od toho možno potom pristúpiť k výberu vhodných dovozných partnerov a distribučných kanálov. Ak je výrobok určený pre konečného spotrebiteľa, najvhodnejšie je kontaktovať niektorú veľkoobchodnú firmu alebo priamo sieť hyper/supermarketov alebo maloobchodov, ktorých je v Kanade viacero. Medzi najznámejšie patria Loblaws, Sobeys, Metro, Wal Mart, Costco, Target (nová sieť predajní od r. 2013), Canadian Tire, Rona. V prípade, že ide o technologicky náročnejšie komodity vyžadujúce záručný a pozáručný servis, vrátane skladov na náhradné diely, je výhodnejšie

kontaktovať partnera s dobrým technickým a logistickým zázemím, ktorý disponuje vlastnou servisnou sieťou, špecialistami a skladovými priestormi, najlepšie po celom území Kanady.

Informácie o dovozných firmách a potenciálnych partneroch možno získať z rôznych firemných a podnikateľských/komorových databáz (niektoré sú uvedené na konci tejto kapitoly) alebo prostredníctvom Trade Facilitation Office Canada (www.tfocanada.ca) alebo Canadian Importers and Exporters Association (www.iecanada.com). Ďalšou možnosťou je využitie poradenskej pomoci Veľvyslanectva SR v Ottawe alebo tiež služieb slovenských exportných spoločností, ktoré majú už vybudované obchodné kontakty na trhu Severnej Ameriky. Najviac distribútorov slovenských tovarov sídli v provinciách Ontario a Québec, hlavne v Toronte a Montreale.

Potenciálny partner slovenskej firmy by mal mať vybudované distribučné kanály minimálne v dvoch provinciách Kanady. Domáce firmy spravidla hneď na začiatku obchodného vzťahu žiadajú udeliť výhradné zastúpenie, často pre celú Severnú Ameriku (argumentujú dohodou o voľnom obchode NAFTA s USA). V tomto prípade najvhodnejším riešením je zahrnúť do zmluvy požiadavku na minimálne ročné odbery. V prípade väčšiny tovarových skupín preverenie situácie na trhu v provinciách Ontario a Québec poskytne dostatočný prehľad o možných predajoch po celej Kanade. Samozrejmosťou súčasťou marketingovej stratégie musí byť pravidelné udržiavanie osobného styku s kanadským trhom (účasť na špecializovaných výstavách v jednotlivých ekonomických centrách Kanady, organizovanie propagačných a prezentačných aktivít). Netreba pritom podceňovať ani silu reklamy, pretože kanadský spotrebiteľ je ňou silne ovplyvňovaný na každom kroku. Reklama však môže byť finančne pomerne náročnou záležitosťou, v prípade spotrebných tovarov alebo potravinárskych výrobkov sa bez nej možno zaobiť iba ťažko. Ďalšou dôležitou témou je záručný a pozáručný servis, ktorý musí byť kvalitný a spoľahlivý po každej stránke. Slovenský exportér, pokiaľ do Kanady vyváža technicky náročnejší výrobok, vyžadujúci viacročnú technickú podporu, si môže založiť filiálku (branch office), dcérsku spoločnosť (corporate subsidiary) alebo výrobnú pobočku (branch plant).

Obchodné rokovania o cene tovarov by mali byť reálne, nie je vhodné prísť na prvé stretnutie s vysoko nadsadenou ponukou, ktorá sa nakoniec zníži o desiatky percent. Vzhľadom na súčasné cenové relácie v Kanade (ceny sú vo všeobecnosti vyššie až o 20 % ako v USA) možno očakávať, že cena slovenského výrobku bude pre kanadských partnerov pomerne atraktívna. Zároveň však treba vziať do úvahy skutočnosť, že Kanada má možnosť výberu a porovnávaní s inými ponukami, najmä z Číny a juhovýchodnej Ázie, s ktorými sa cenovo bojuje veľmi ťažko vďaka nízkym výrobným nákladom v týchto krajinách. Aby sa slovenský výrobok dokázal presadiť na kanadskom trhu, musí exportér presvedčivo zdôvodniť jeho výhody v porovnaní s konkurenciou. Je dôležité, aby nový výrobok poskytol kanadskému partnerovi a jeho zákazníkom viac, ako cenovo porovnateľný konkurenčný výrobok. Kvalita je pritom samozrejmosťou, rovnako ako rýchla a kvalifikovaná reakcia na dopyt.

Platobné podmienky využívané v obchodnom styku sú štandardné ako v Európe (L/C a pod.), stále sú však bežné platby šekom. Kanadský bankový systém je považovaný za najzdravší na svete, jeho inštitúcie sú však veľmi opatrné pri komunikácii s klientmi a ich požiadavky na klienta z EÚ dokážu niekedy skutočne prekvapiť. Klienti, ktorí nemajú v Kanade, prípadne USA žiadnu kreditnú minulosť, získavajú platobné karty pomerne ťažko a za nevýhodnejších podmienok, ako je v súčasnosti bežné v európskom priestore. Platobné podmienky a spôsob riešenia sporov musia byť vždy jasne definované v zmluve medzi obchodnými partnermi. Vzhľadom na značnú geografickú vzdialenosť sa prípadné súdne spory na území Kanady riešia pomerne ťažko a takmer výlučne prostredníctvom splnomocnených právnych zástupcov, ktorých služby sú pomerne drahé.

Informačný portál Enterprise Canada Network (dopyty/ponuky spolupráce):

<http://www.enterprisecanadanetwork.ca/english/>

Zdroje informácií o kanadských firmách/databázy:

<http://www.ic.gc.ca/app/ccc/sld/cmpny.do?lang=eng&profileId=21&tag=221001>

<http://www.sourceontario.medi.gov.on.ca>

<http://rcc.officialbuyersguide.net/>

<http://www.canadianexports.org/>

<http://www.contactcanada.com/guides/energy/>

http://www.profilecanada.com/browse_by_category.cfm

Obranný priemysel:

<http://www.canadiancapabilities.ca/>

Databáza kanadských dovozcov:

<http://www.ic.gc.ca/eic/site/cid-dic.nsf/eng/home>

Federálna databáza podnikateľských subjektov:

https://www.ic.gc.ca/app/scr/cc/CorporationsCanada/fdrlCrpSrch.html?locale=en_CA

Svetová databáza firiem (spravuje firma Global Catalog Inc. z Vancouveru):

<http://globalcatalog.com/>

Poradenské firmy:

http://www.ic.gc.ca/eic/site/ccc_bt-rec_ec.nsf/eng/h_00007.html

Veľkoobchod:

<http://www.ic.gc.ca/eic/site/ccc-rec.nsf/eng/00040.html>

Maloobchod:

<http://www.ic.gc.ca/eic/site/ccc-rec.nsf/eng/00041.html>

Priemyselná výroba:

<http://www.ic.gc.ca/eic/site/ccc-rec.nsf/eng/00039.html>

Stavebníctvo:

<http://www.ic.gc.ca/eic/site/ccc-rec.nsf/eng/00038.html>

5.3 Praktické informácie

Vízové formality, režim vstupu a pobytu:

Vízová povinnosť (turistické víza) pre občanov Slovenskej republiky cestujúcich do Kanady bola v marci 2008 zrušená (na dobu pobytu do 6 mesiacov). Podrobné informácie o podmienkach vstupu slovenských občanov do Kanady sú zverejnené a pravidelne aktualizované na webovej stránke Veľvyslanectva Slovenskej republiky v Ottawe (www.mzv.sk/ottawa) v časti „Konzulárne a vízové informácie“.

Základné požiadavky na vstup do Kanady:

- slovenský cestovný doklad s dobou platnosti dlhšou ako 6 mesiacov od vstupu do krajiny s čítacou zónou na dátovej strane pasu a najmenej s jednou prázdnu (nepopísanou) stranou,
- spätočná letenka,
- zdravotné turistické poistenie,

- doklad o dostatku finančných prostriedkov na pobyt (cca 120,- CAD/deň). Môže to byť hotovosť, cestovné šeky alebo aktuálny bankový výpis z kreditnej karty, ktorá bude v Kanade používaná,
- **pri služobných cestách treba predložiť pozvanie od kanadského partnera,**
- cestujúci tiež nesmie trpieť nákazlivou chorobou.

Doprava a odporúčané dopravné spojenia:

Autobusová doprava: Greyhound Canada <http://www.greyhound.ca/home/>

Vlaková doprava: VIA Rail Canada www.viarail.ca/en

Letecká doprava: odlety z Viedne cez Frankfurt alebo Londýn do Montrealu, Toronta a ďalších miest Kanady.

Ubytovanie:

Kanada má rozsiahlu sieť hotelov, medzi najznámejšie a najnavštevovanejšie patria:

Best Western - www.bestwestern.com/

Comfort Inn, Comfort Suites, Quality, Sleep Inn, EconoLodge – www.choicehotels.com

Crowne Plaza (zahŕňajú Holiday Inn a Holiday Inn Express) – www.holidayinn.com

Days Inn – www.daysinn.com , Delta – www.deltahotels.com ,

Hilton - www.Hilton.com/Canada , Marriott – www.marriott.com

Radisson – www.radisson.com , Sheraton - www.starwoodhotels.com

Travelodge - www.travelodge.ca

Zdravotné zabezpečenie

Kanada poskytuje svojim občanom bezplatnú zdravotnú starostlivosť, ktorá však nezahŕňa náklady na nákup liekov, služby zubných a očných lekárov. Zdravotníctvo je financované z verejných zdrojov, pričom každá provincia má vlastný poisťovací plán.

Upozornenie: Pred cestou do Kanady treba uzatvoriť cestovné poistenie.

Sviatky a voľné dni:

Nový rok (New Year's Day)	1. január
Sviatok kráľovnej Viktórie (Victoria Day)	prvý pondelok pred 25. májom
Deň vzniku Kanady (Canada Day)	1. júl
Sviatok práce (Labour Day)	1. pondelok v septembri
Deň vďakyvdania (Thanksgiving Day)	2. pondelok v októbri
Deň prímeria – pamiatka padlých (Remembrance Day) – 11. november	
1. sviatok vianočný (Christmas Day)	25. december
2. sviatok vianočný (Boxing Day)	26. december

Užitočné telefónne čísla:

Polícia, požiarnici, pohotovosť 911

Informácie o telefónnych číslach 411 <http://www.canada411.ca/>

Časový rozdiel:

Územie Kanady sa nachádza v šiestich časových pásmach. Na väčšine územia provincií Ontario a Québec je časový posun oproti Slovensku 6 hodín. Pre provincie Saskatchewan a Manitoba je to 7 hodín, v Alberte 8 hodín a v Britskej Kolumbii 9 hodín. Na východnom pobreží majú provincie Ostrov Princa Edwarda, Nova Scotia a New Brunswick posun oproti Slovensku 5 hodín, zaujímavosťou je provincia Newfoundland, kde je posun 4,5 hodín.

Letný čas sa začína v Kanade o 2. hodine ráno miestneho času vždy v druhú marcovú nedeľu kalendárneho roka a končí o 2. hodine prvú novembrovú nedeľu (výnimkou je provincia Newfoundland a Labrador, kde sa čas mení o 12.01 ráno miestneho času).

Informácie o aktuálnom čase: http://www.timetemperature.com/tzca/canada_time_zone.shtml

Informácie o aktuálnom počasi v Kanade:

<http://weather.gc.ca/?&wb48617274=F4EE897A>

6. Zoznam dôležitých ekonomických inštitúcií Kanady

Ministerstvá:

Prime Minister of Canada	http://pm.gc.ca/eng
Department of Foreign Affairs, Trade and Development, DFATD	www.international.gc.ca/
The Canadian Trade Commissioner Service	www.tradecommissioner.gc.ca/
Office of the Chief Economist, DFATD	www.international.gc.ca/economist-economiste/index.aspx
Export and Import Controls Bureau	www.international.gc.ca/controls-controles/index.aspx
Department of Finance Canada	www.fin.gc.ca/fin-eng.asp
GEDS (Government Electronic Directory Services)	http://sage-geds.tpsgc-pwgsc.gc.ca/en/GEDS?pgid=012
Industry Canada	www.ic.gc.ca
Office of Consumer Affairs / Industry Canada	www.ic.gc.ca/eic/site/oca-bc.nsf/eng/h_ca00000.html
Ontario Ministry of Consumer Services	https://www.sse.gov.on.ca/mcs/en/pages/default.aspx
Natural Resources Canada	www.nrcan.gc.ca/home
Agriculture and Agrifood Canada	http://www.agr.gc.ca/index_e.php
Health Canada	http://www.hc-sc.gc.ca/index-eng.php
Environment Canada	http://www.ec.gc.ca/default.asp?lang=En
Science and Technology	http://science.gc.ca/
Public Works and Government Services Canada	http://www.bdc.ca/EN/Pages/home.aspx
Office of Protocol	http://www.international.gc.ca/protocol-protocole/index.aspx
Concierge Service	http://concierge.portal.gc.ca/
Justice Law	http://laws.justice.gc.ca/eng/regulations/?src=mm2
Guide for foreign representatives in Canada	http://www.embassyservices.org/

Podnikateľské inštitúcie, agentúry, rady, komisie:

Buy and Sell	https://buyandsell.gc.ca/
Canadian Association of Importers and Exporters	www.iecanada.com
Canada Border Services Agency	www.cbsa-asfc.gc.ca/menu-eng.html

Canada Business Network	http://www.canadabusiness.ca/eng/
Canada Business Ontario	http://www.cbo-eco.ca/en/
Canada Revenue Agency	www.cra-arc.gc.ca
Canadian Commercial Corporation	http://www.ccc.ca/en
Canadian Exports	http://www.canadianexports.org/
Canadian Federation of Independent Business	www.cfib.ca
Canadian Food Inspection Agency	www.inspection.gc.ca
Canadian Intellectual Property Office	http://www.cipo.ic.gc.ca/eic/site/cipointernet-internetopic.nsf/eng/Home?OpenDocument
Canadian International Trade Tribunal	http://www.citt.gc.ca/index_e.asp
Canadian Machine Tool Distributors' Association	www.cmtda.com
Canadian Manufacturers & Exporters	www.cme-mec.ca
Canadian Space Agency	http://www.asc-csa.gc.ca/eng/default.asp
Canadian Standards Association CSA Group	www.csa.ca http://www.csagroup.org/ca/en/home
Canadian Tourism Commission	http://en-corporate.canada.travel/
Competition Bureau	http://www.competitionbureau.gc.ca/eic/site/cb-bc
Enterprise Canada Network	http://www.enterprisecanadanetwork.ca/english/
EU-Canada Partnership	http://eu-canada.com/
Information Technology Association of Canada	http://www.itac.ca/
International Development Research Centre, IDRC	http://www.idrc.ca/EN/Pages/default.aspx
National Energy Board	http://www.neb-one.gc.ca/clf-nsi/rcmmn/hm-eng.html
National Research Council Canada	http://www.nrc-cnrc.gc.ca/eng/
Retail Council Canada	http://www.retailcouncil.org/
Start-up Canada	http://www.startupcan.ca/
Statistics Canada	http://www.statcan.gc.ca/start-debut-eng.html
Trade Facilitation Office Canada	www.tfoc.ca
Job Bank	http://www.jobbank.gc.ca/home-eng.do?lang=eng
Atlas of Canada	http://atlas.nrcan.gc.ca/site/english/

--	--

Obchodné komory:

The Canadian Chamber of Commerce	www.chamber.ca
Toronto Region Board of Trade	www.bot.com
Board of Trade of Metropolitan Montreal	http://www.ccmq.ca/
Ottawa Chamber of Commerce	http://www.ottawachamber.ca/
Alberta Chambers of Commerce	http://www.abchamber.ca/

Banky:

Bank of Canada	http://www.bankofcanada.ca/
Export Development Canada	www.edc.ca
Business Development Bank of Canada	http://www.bdc.ca/EN/Pages/home.aspx
National Capital Commission	http://www.canadacapital.gc.ca/
Office of the Superintendent of Financial Institutions Canada	http://www.osfi-bsif.gc.ca/osfi/index_e.aspx?ArticleID=18

Výstavy:

Kanada	http://10times.com/canada/tradeshows
Toronto	http://10times.com/toronto-ca/tradeshows http://www.directenergycentre.com/ http://www.mtccc.com/attendees/events.aspx http://www.explace.on.ca/events.php
Montreal	http://10times.com/montreal-ca/tradeshows
Ottawa	http://10times.com/ottawa-ca/tradeshows http://eycentre.ca/ http://ottawaconventioncentre.com/
Calgary	http://10times.com/calgary-ca/tradeshows
Vancouver	http://10times.com/vancouver-ca/tradeshows
Winnipeg	http://10times.com/winnipeg-ca/tradeshows

Zoznam kanadských inštitúcií a agentúr:

<http://www.canada.gc.ca/depts/major/depind-eng.html>
<http://www.canada.ca/en/gov/dept/index.html>

Informácie o ekonomicky najdôležitejších provinciách Kanady:

Provincia	WEB
Ontario	http://www.ontario.ca/business-and-economy/business-and-economy

	http://www.cbo-eco.ca/en/
Quebec	http://www.gouv.qc.ca/portail/quebec/pgs/commun/?lang=en
Alberta	http://www.gov.ab.ca/
Britská Kolumbia	http://www2.gov.bc.ca/

Firemné registre jednotlivých provincií Kanady:

<http://www.ic.gc.ca/eic/site/cd-dgc.nsf/eng/cs01134.html>

Obchodný register provincie Britská Kolumbia:

<http://www.bcbusinessregistry.ca/index.htm>

Informačný portál Canada Business Network – príručka dovozcu do Kanady:

<http://canadabusiness.ca/eng/page/2838/>

Imigrácia do Kanady – Program Federal Skilled Workers:

http://www.cic.gc.ca/english/immigrate/skilled/index.asp?_ga=1.163390652.1222080300.1397665955

Program mobility mladých (International Experience Canada):

http://www.canadainternational.gc.ca/austria-autriche/experience_canada_experience/slovakia-slovaquie/required-requis-slo.aspx

Europe in Canada:

<http://www.europeincanada.ca/>

Porovnanie Slovensko – Kanada:

<http://www.indexmundi.com/factbook/compare/canada.slovakia>

Facebook ZÚ Ottawa:

<https://www.facebook.com/slovakembassyottawa>

Vypracoval: Peter Vávra, ekonomický diplomat

Kontakt:

Embassy of the Slovak Republic

50, Rideau Terrace

Ottawa, Ontario, K1M 2A1

Tel.: +1-613-749-4442

E-mail: emb.ottawa@mzv.sk

Dátum aktualizácie: Máj 2017